

Pregled i sadržajna analiza službenih mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije

Huđek, Ivančica

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:421112>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-09**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Akademska godina 2020./2021.

Ivančica Huđek

**Pregled i sadržajna analiza službenih mrežnih stranica
osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije**

Diplomski rad

Mentor: dr. sc. Sonja Špiranec, red. prof.

Zagreb, srpanj 2021.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Sadržaj

Sadržaj.....	iii
1. Uvod	1
2. Teorijski pristup istraživanju problema	3
2.1. Školski knjižničari i virtualne knjižnice	3
2.2. Knjižnične mrežne stranice	6
2.3. Sadržajne cjeline i sastavnice na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica.....	8
2.4. Dosadašnja istraživanja o sadržajima mrežnih stranica školskih knjižnica.....	17
3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	19
3.1. Problem istraživanja.....	19
3.2. Predmet istraživanja	20
3.3. Cilj istraživanja	20
3.4. Zadatci istraživanja	20
3.5. Hipoteze istraživanja	21
3.6. Uzorak istraživanja.....	21
3.7. Metode istraživanja	22
3.8. Mjerni instrumenti.....	23
4. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA.....	25
4.1. Rasprava.....	25
4.2. Verifikacija rezultata	34
5. Zaključak	37
6. Literatura	39
Popis tablica.....	42
Popis grafikona	44
Prilozi.....	45
Prilog 1 - Popis osnovnih škola Zagrebačke županije	45

Prilog 2 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u prvoj sadržajnoj cjelini Informacije i usluge	47
Prilog 3 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u drugoj sadržajnoj cjelini Upute i aktivnosti.....	49
Prilog 4 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u trećoj sadržajnoj cjelini Zbirke, katalogi, e-izvori	51
Prilog 5 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u četvrtoj sadržajnoj cjelini Kreativno izražavanje	53
Sažetak	55
Summary	56

1. Uvod

Uloga školskog knjižničara nezamjenjiva je u procesu odgoja i obrazovanja, a zadaće koje knjižničar obavlja sve su složenije i zahtijevaju niz vještina i kompetencija koje neprestano treba usavršavati. S današnjim razvojem tehnologije došlo je i do promjena u uslugama koje pružaju školski knjižničari te se tako naglašava važnost digitalnih, kritičkih, informatičkih, medijskih i informacijskih pismenosti koje svaki knjižničar mora posjedovati. Školski knjižničar opismenjuje i osposobljava učenike za učenje i rad te olakšava pristup i korištenje raznim informacijama svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa.

Već spomenute promjene izazvane pojavom suvremene informacijsko-komunikacijske tehnologije navele su školske knjižničare da stvore nove oblike učenja i pronalaženja informacija u svojim knjižnicama. Digitalno vrijeme u kojem su se našle i školske knjižnice omogućilo im je kreiranje vlastitog virtualnog prostora koji omogućava interaktivnost sadržaja, suradnju na raznim projektima te potiče nova znanja i oblike učenja. Stoga se razvijaju virtualne knjižnice, a svoju djelatnost knjižnice predstavljaju i na mrežnim stranicama škole koje imaju za cilj predstavljanje knjižnice, osiguravanje pristupa elektroničkim izvorima, komunikaciju s korisnicima itd.

Iako se u samom početku stvaranja mrežnih stranica školskih knjižnica uočava njihova statičnost, ta se tradicionalnost postupno okreće novim znanjima, sadržajima, alatima i iskustvima te knjižnične mrežne stranice uspostavljaju važan komunikacijski odnos sa svojim korisnicima. Međutim, ono što je najvažnije na mrežnim stranicama jest sadržaj koji se prikazuje i nudi korisnicima.

Cilj je ovoga rada između ostalog ostvariti uvid u prisutnost određenih sadržaja te utvrditi njihovu učestalost na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije. Prema rezultatima prethodnih istraživanja utvrđeno je da mrežne stranice školskih knjižnica najčešće prikazuju osnovne informacije o samoj knjižnici i njezinim uslugama, a manje nude pristup elektroničkim izvorima i virtualnim zajednicama. Na tim saznanjima temeljene su i pretpostavke u ovome radu, a rezultati istraživanja omogućit će da se stvori jasnija slika o daljnjem razvijanju pojedinih sastavnica na mrežnim stranicama školskih knjižnica kako bi se unaprijedila komunikacija s korisnicima, čitalačka, kritička, digitalna, medijska, informatička i informacijska pismenost, suradnja te pristup različitim izvorima informacija.

U prvome dijelu rada dan je teorijski pristup istraživanja problema koji daje uvid u ulogu školskog knjižničara i važnost njegova rada s korisnicima školskih knjižnica – učenicima i nastavnicima. Navode se promjene koje su utjecale na pristup informacijama te razvoj virtualnih knjižnica koje su unaprijedile tradicionalne usluge knjižnica. Sljedeće poglavlje predstavlja upoznavanje s terminom mrežnih stranica, njezinim ulogama, prednostima i ciljevima. Nadalje, naglasak se stavlja na sadržaj mrežnih stranica knjižnica te važnost prisutnosti u virtualnim prostorima. Potom se prelazi na poglavlje u kojem se detaljnije opisuju sadržajne cjeline i sastavnice na mrežnim stranicama koje su analizirane za potrebe ovoga rada, a koje su proizašle iz izučavane literature. Sastavnice su opisivane unutar pojedinih sadržajnih cjelina koje su formirane u četiri skupine. Opisane sastavnice zajedno čine sadržaje za koje je smatrano da bi trebali biti dio mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica kako bi se poboljšale njihove usluge. Također, dan je uvid i u dosadašnja istraživanja o sadržajima mrežnih stranica školskih knjižnica koji je temeljen na značajnijim radovima domaćih autora, a čiji je predmet istraživanja također bila sadržajnost mrežnih stranica knjižnica.

U drugome dijelu rada prikazana je cjelokupna metodologija istraživanja nakon koje je učinjena analiza i interpretacija rezultata kroz raspravu i verifikaciju dobivenih rezultata.

U navedenim poglavljima pokušat će se odgovoriti na pitanja o prisutnosti pojedinih sadržaja na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica kako bi se utvrdilo stanje mrežnih mjesta te dale preporuke za moguće napredovanje i poboljšanje istih.

2. Teorijski pristup istraživanju problema

2.1. Školski knjižničari i virtualne knjižnice

Školski knjižničar kao stručni suradnik u školama ima važnu ulogu u procesu odgoja i obrazovanja te knjižnica postaje njegovim sastavnim dijelom, a danas je on „profesionalac, informacijski stručnjak i stručnjak za knjižnične medije, a njegova je zadaća sve zahtjevnija“ (Kovačević, Lasić-Lazić, Lovrinčević, 2004:19). Prema UNESCO-ov Manifestu za školske knjižnice „školska knjižnica pruža obavijesti i spoznaje bitne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo koje se temelji na znanju i informacijama“ (Manifest, 2006). Mnoga istraživanja ukazuju na važnost školskih knjižnica u obrazovanju, osobito u ovim vremenima kada je informacija osnovno sredstvo napretka. Dakle, ono što povezuje školstvo i knjižnice jest da za svrhu imaju „sačuvati i prenijeti informacije i znanje na buduća pokoljenja“ (Lovrinčević i dr., 2005:13).

U jeku tehnoloških promjena ostavljen je vidljiv trag i u poslovanju knjižnica: „odgovarajući na potrebu pružanja stalne *online* knjižnične podrške, knjižničari su radili na premještanju onoga što rade u tradicionalnoj knjižnici u virtualno ili digitalno okruženje, istovremeno prilagođavajući svoje usluge i sredstva e-učenicima“ (Johnson, 2007). Njihova uloga i usluge doživjele su promjene pa tako „pojavom suvremene informacijsko-komunikacijske tehnologije i novih izvora znanja, školska knjižnica može promovirati nove pristupe odgoju i obrazovanju i ponuditi nove oblike učenja“ (Kovačević, Lovrinčević, 2012:35). S obzirom na to da danas imamo nesmetan pristup raznim izvorima informacija, a samim time i znanju, problemi i potrebe korisnika koji se susreću s mnoštvom informacija postaju izazov svakom knjižničaru. Sasvim je jasno da „knjižnice se danas suočavaju s korisnicima koji su odrasli uz računala, multimediju i umreženi svijet, tehnološki su suvereni, pristup informacijama i njihovo korištenje integriraju na nezamislive načine i u svim sferama svog života“ (Stojanovski, 2011:15). Upravo iz tih razloga vrlo je važno za svakog knjižničara neprestano učiti i stručno se usavršavati kako bi i sam bio korisnik različitih informacijskih vještina kojima će poučavati svoje korisnike, u ovom slučaju učenike i nastavnike budući da „model edukacije korisnika u području istraživanja izvora znanja fokusira se na procese pretraživanja informacija“ (Kovačević, Lovrinčević, 2012:35). Međutim, to nikako nisu jedine vještine koje školski knjižničar mora posjedovati jer „razvoj novih usluga zahtijevat će različita znanja i vještine, koje će jednim dijelom izlaziti iz okvira trenutnih knjižničarskih kompetencija i tražit će od

knjižničara neprestani angažman na vlastitom usavršavanju, kao i uključivanje stručnjaka iz drugih disciplina“ (Stojanovski, 2011:5).

Uspješan rad školskog knjižničara svakako ovisi o uslugama koje će ponuditi svojim korisnicima, a njegova je prednost što on surađuje sa svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa i što je knjižnica „izravno uključena u nastavni proces i učenje odgajajući aktivne korisnike informacija sposobne da postanu sudionici informacijskog i demokratskog društva“ (Galić, 2012:207). U središtu njegova rada jest učenik i „svaki odnos na relaciji učenik-školski knjižničar je interakcijski, međusobno kružni proces, odnosno, takav proces u kojem obje strane djeluju uzajamno“ (Kovačević, Lovrinčević, 2012:134). Koncept odgojno-obrazovnog procesa izmijenio se iz temelja te je učenik postao nositelj cjelokupnog procesa i njegovim aktivnim sudionikom, a ne pasivnim promatračem, odnosno postao je subjektom nastavnog procesa. Takva duboka promjena obrazovnog sustava koja je uz to i potpomognuta razvojem tehnologija, ukazala je na promjene u potrebama korisnika, a knjižnica se vješto prilagodila. Novo, tzv. digitalno vrijeme potaknulo je na stvaranje nove uloge knjižnice, a „nove tehnologije otvorile su mogućnost školskim knjižničarima da kreiraju vlastiti virtualni prostor u kojem korisnici dobivaju priliku za interaktivni pristup sadržajima na mreži, za komunikaciju i suradnju na različitim obrazovnim projektima te za zajedničko učenje i stvaranje novog znanja“ (Dukić, 2012:25). Spomenute promjene koje su snažno utjecale na sam pristup informacijama stvorile su takav koncept čije je „snalaženje u informacijama ishodište za nešto kompleksniji postupak razvijanja vještina informacijske pismenosti, što je u kontinuitetu dosadašnjih načina pretraživanja informacija, s proširenjem na elektroničko okruženje“ (Kovačević, Lovrinčević, 2012:35).

Tu dolazimo do pojma virtualne školske knjižnice koju Loertscher naziva virtualnom zajednicom učenja koja ima različite uloge u školi: „prostor koji omogućuje učenicima, nastavnicima i ostalim korisnicima unutar škole pristup različitim izvorima informacija; kao što su razne digitalne zbirke, pretplatničke baze podataka, e-knjige, referentni izvori informacija s interneta, učenički radovi te razni nastavnički materijali“ (Dukić, 2012:24). Kako navode Zubac i Tominac „koncept digitalne knjižnice još uvijek nije do kraja definiran pa se tumači na različite načine“ (2012:69). Jedno od tumačenja jest da „sintagma digitalne knjižnice odnosila bi se samo na digitalizaciju građe koja se provodi u knjižnici i digitalne zbirke pohranjene na mreži“, odnosno „digitalne knjižnice su organizirane zbirke digitalnih informacija“ (Zubac, Tominac, 2012:69). Zbog raznih definicija digitalne knjižnice, često se taj termin poistovjećuje s nazivom virtualne knjižnice za koje Stropnik kaže da „su bogate

sadržajima i poveznicama“, a usluge koje pružaju jednake su tradicionalnima; one „pronalaze, vrednuju, odabiru, organiziraju, opisuju i daju na korištenje kvalitetne izvore informacija“ (2013:54). Svakako, valjalo bi istaknuti prednosti digitalnih, odnosno virtualnih knjižnica koje su upravo u novonastaloj situaciji odigrale važnu ulogu, a neke od njih navodi Cimprešak: „dostupnost u bilo kojem trenutku, višestruki pristup, strukturirani pristup, pretraživanje informacija, očuvanje i zaštita (...)“ (2012:33).

S obzirom na novonastalu situaciju uzrokovanu širenjem virusa SARS-CoV-2 koji uzrokuje bolest COVID-19, WHO proglasio je 11. ožujka 2020. godine globalnu pandemiju, a zatim je proglašena i epidemija na području cijele Republike Hrvatske. Obustavljen je javni promet, zabranjeno je napuštanje mjesta prebivališta i stalnog boravka, zabranjen je rad kulturnih institucija i uslužnih djelatnosti, obustavljena je nastava u školama i na fakultetima, rad trgovinama je ograničen te su poduzete razne mjere koje su gotovo cijeli svijet stavile u tzv. *lock down*¹.

U toj nepredviđenoj situaciji tražili su se novi načini izvođenja dotadašnjih normalnih aktivnosti, a samim time javila se potreba priključenja stručnih suradnika knjižničara u izvođenju *online* nastave, odnosno nastave na daljinu. Pojam učenja na daljinu nije bio novost u sustavu osnovnoškolskog obrazovanja, ali tek je tada prigrljen u znatnijoj mjeri. On podrazumijeva „razmjenu obrazovnih materijala preko mrežnih i virtualnih zajednica koristeći se multimedijalnošću, hipermedijalnošću, interaktivnošću i personalizacijom“ (Bando, 2017:160). Rješenje koje se vrlo brzo pojavilo vezano je upravo uz termine virtualnih i digitalnih knjižnica budući da „digitalna knjižnica uglavnom olakšava organiziranje i pružanje znanja i materijala svojim korisnicima“ (Johnson, 2007). Kako bi dali svoj doprinos izvođenju nastave na daljinu, mnogi su stručni suradnici školski knjižničari izradili i dodatne mrežne stranice tzv. virtualne knjižnice, digitalne repozitorije izvora i baze poveznica. Stoga je Hrvatska mreža školskih knjižničara okupila na jednom mjestu sve virtualne školske knjižnice kako bi olakšala pristup korisnicima u njihovoj potrazi za informacijama i ostalim sadržajima. Na poveznici *Virtualne na jednom mjestu* dostupan je popis knjižnica koje su se priključile pozivu da se podatci objedine na jednom mjestu, a nalazi se u Repozitoriju školskog knjižničarstva Hrvatske mreže školskih knjižničara poznatijem pod nazivom UDK02.²

¹ *Lock down* – uvođenje karantene ili restriktivnih mjera da bi se povećala sigurnost. (<https://jezik.hr/koronavirus/pretraga/?search=lockdown>, 11.5.2021., 10:04)

² Dostupno na: http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Virtualne_na_jednom_mjestu!

Pregledom je utvrđeno da su samo četiri osnovnoškolske knjižnice Zagrebačke županije prijavile svoje virtualne knjižnice u njihov Repozitorij, iako je veći broj osnovnoškolskih knjižnica izradio novu mrežnu stranicu. To su stranice knjižnica OŠ Milana Langa iz Bregane, OŠ Klinča Sela, Klinča Sela, zatim OŠ „Vladimir Nazor“ iz Pisarovine te OŠ Milke Trnine, Križ. Za potrebe ovog rada uzet je u obzir broj virtualnih knjižnica pronađen u Repozitoriju budući da ne postoji niti jedan drugi službeni popis novonastalih virtualnih knjižnica, a pojedinačno pretraživanje mrežnih stranica koje nisu u domeni službene školske stranice nisu predmet istraživanja ovog rada.

2.2. Knjižnične mrežne stranice

Prema Hrvatskoj enciklopediji mrežna stranica „osnovna je sastavnica weba, a njezin grafički oblikovan sadržaj moguće je pregledavati uz pomoć mrežnog preglednika na zaslonu računala“.³ Sadržaj mrežnih stranica osim teksta može obuhvaćati i razne multimedijske i interaktivne elemente kojima je uz pomoć poveznica omogućeno prelaženje s jednog dokumenta, odnosno stranice, na drugi.

Jedna od važnih uloga mrežnih stranica jest predstavljanje djelatnosti određenih ustanova pa tako na mrežnom mjestu škola svoje mjesto pronalazi i mrežna stranica školskih knjižnica. Prednosti postavljanja mrežnih stranica višestruke su i one pogoduju promidžbi ustanova budući da „vizualni identitet ustanove nedvojbeno je najvažniji element u promidžbi proizvoda, (...) dok ga u novije vrijeme najbliže i najviše određuju baš mrežne stranice“ (Lazzarich, 2003:120). Njihova opravdanost leži i u podatku da današnje generacije „pri traženju informacija najprije koriste internetske pretraživače i očekuju da će pronaći informaciju na internetu“ (Stropnik, 2021:50). Prema tome, važno je i istaknuti da mrežne stranice svakako imaju svoje ciljeve, a neki od njih su „predstavljanje knjižnice, ponuda zbirke knjižnice, pristup izvorima na daljinu, pripremiti korisnika na virtualni ulaz u knjižnicu i omogućiti komunikaciju s korisnikom mreže“ (Petrić, 2013:195).

Sveprisutno elektroničko okruženje zahtijeva i ispunjenje određenih parametara, stoga mrežne stranice knjižnica „moraju biti dostupne i lako pretražive, dizajnom odgovarati potrebama svog

³ WWW. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 12. 6. 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66413>

vremena i okruženja. Informacije koje donose moraju se redovito ažurirati i biti pravovremene te, najvažnije, moraju biti obavijesne“ (Lazarich, 2003:121). Od iznimne je važnosti izgled početne stranice i značajnu pozornost trebalo bi usmjeriti na njezino kreiranje budući da „početne stranice knjižnice prvi su susret knjižnice i virtualnog korisnika, a o njihovom dojmu, lakoći snalaženja, bogatstvu sadržaja i dobroj organizaciji ponuđenih informacijskih izvora i usluga ovisit će daljnje korištenje i učestalost kojom će Web stranice posjećivati“ (Stojanovski, 2011:6). Sadržaj početne stranice osigurat će posjećenost stranice uopće i zato je važno da on bude koristan te da bude predstavljen tako da omogućuje pristup cjelokupnom sadržaju. „Također su poveznice istaknuti dijelovi Web stranice, bez obzira na to jesu li ponuđeni kao tekst ili kao slika, koji privlače najveću pozornost čitatelja“ (Stojanovski, 2011:9) te stoga sve poveznice moraju biti ispravne i funkcionirati besprijekorno.

Proučavajući mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica uočeno je da njihove stranice primarno jesu izvori informacija o fizičkoj knjižnici i njezinim uslugama, a sadrže podatke o samoj ustanovi i djelatnicima, kontakte i radno vrijeme, recenzije knjiga i popise lektira i preporučenih knjiga za čitanje, kalendar aktualnih događanja te novosti o zbivanjima u samoj knjižnici, izložbu učeničkih radova itd., a u manjoj su mjeri zastupljene informacije o virtualnim i *online* uslugama knjižnice kao što je prisustvo *online* kataloga, osiguravanje pristupa zbirkama poveznica na druge mrežne stranice, pristup raznim e-izvorima: e-knjige, e-časopisi, e-lektire, e-referentna zbirka... S obzirom na navedeno, mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica primarno jesu „statičke stranice koje pružaju osnovne informacije o knjižnici i njezinim tradicionalnim uslugama“ (Stropnik, 2012:59). Prisustvo spomenutih promjena utjecalo je i na to da se „tradicionalne mrežne stranice školskih knjižnica postupno transformiraju u virtualni prostor u kojem sudionici uče i stječu nova znanja, izmjenjuju iskustva, zajednički kreiraju sadržaje i na taj način izgrađuju zajednicu učenja“ (Dukić, 2012:23). Ustanovljeno je da je iznimno važno biti prisutan u virtualnim prostorima, a razvoj tehnologije omogućuje korisnicima njihovu vidljivost i dostupnost na mreži pa se tako „mrežne stranice knjižnica razvijaju u prave virtualne centre koje nude pristup svim relevantnim izvorima informacija do kojih je osiguran pristup“ (Stojanovski, Pažur, 2002). Pojavilo se i usmjerenje knjižničara za stvaranjem novih te nadopunu postojećih mrežnih stranica školskih knjižnica s ciljem da „kroz mrežna mjesta knjižničari mogu primijeniti tradicionalne vještine i znanja, za učenje i poučavanje, razvoj zbirke, suradnju, referentne usluge i administraciju, na nov način“ (Stojanovski, 2011:20). No, bez obzira na promjene u društvu i tehnologiji koje su izravno utjecale i na poslovanje i ulogu knjižnica, „osnovna funkcija knjižnice ostala je ista:

odabir, prikupljanje, organiziranje, pohrana i omogućavanje pristupa informacijama“ (Stropnik, 2013:24), a nove knjižničarske usluge koje su omogućene prisustvom knjižnica na mrežnim stranicama jesu: „1. da bude dio javne službe i da promiče knjižnicu; 2. informacijska uloga (poveznice na lokalne i skupne kataloge); 3. da osigura neposrednu komunikaciju s korisnikom; 4. da bude u cilju širenja i pronalaženja znanja“ (Petrić, 2013:203-204).

Kao što je prethodno spomenuto prve mrežne stranice bile su statične: informacija dolazi do korisnika i tu proces završava. Međutim, razvoj tehnologija Weba 2.0 omogućuje uključivanje „korisnika školskih knjižnica u kreiranju sadržaja koji će poticati učenje i stjecanje znanja u suradnji s ostalim sudionicima obrazovnog procesa“ (Dukić, 2012:25). Budući da je sada samom korisniku omogućeno da stvara i dijeli informacije, postavilo se pitanje koliko su te informacije pouzdane i vjerodostojne. Prema provedenim istraživanjima današnje generacije mladih prednost daju jednostavnosti pronalaženja informacija, a pouzdanost, kvaliteta i relevantnost informacije nisu im toliko bitne. Također, od iznimne im je važnosti vrijeme koje im je potrebno da bi došli do informacije pa stoga često prihvaćaju informacije na koje prve nailaze, koje su nepotpune, čak i netočne. Općenito, njihova zainteresiranost za razvijanjem informacijske pismenosti nije u skladu s njihovim potrebama te „u sveprisutnoj mrežnoj okolini školski knjižničar ima nadležnost u poučavanju različitih vještina za rukovanjem izvorima znanja i obavijesti, i učenika i nastavnika“ (Kovačević, Lovrinčević, 2012:136).

2.3. Sadržajne cjeline i sastavnice na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica

„Knjižnične mrežne stranice kao i elektronička pošta postaju osnovno sredstvo komunikacije“ (Lazarich, 2003:120). Važnost i karakteristike mrežnih sadržaja leže u vizualnoj organizaciji te lakom i brzom pretraživanju. Mrežne stranice trebaju imati dobro razrađenu navigaciju, a sam sadržaj treba biti redovito obnavljan, pravovremen i obavijestan. Uz navedeno, interaktivnost i suradnja s korisnicima od iznimne je važnosti budući da knjižničari znaju što i kako njihovi korisnici potražuju i pretražuju. Prema Konvenciji o pravima djeteta⁴, a čija je potpisnica i Republika Hrvatska, članak 17. između ostalog govori da države stranke moraju

⁴ Konvencija o pravima djeteta. Zagreb : Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, 2001. Dostupno na: https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf (7.7.2021.)

djetetu osigurati pristup obavijestima i materijalima iz različitih nacionalnih i međunarodnih izvora te poticati sredstva javnog priopćavanja na širenje obavijesti. U ostvarivanju tog prava značajnu ulogu imaju knjižnice koje osiguravaju pristup informacijama, a „u predstavljanju knjižnice u Web prostoru odražavaju se trendovi razvoja knjižnica kao mehanizma osiguravanja dostupnosti ljudskom znanju i učinkovitog korištenja tog znanja“ (Stojanovski, 2011:3).

Sadržaji na mrežnim stranicama školskih knjižnica mogu se podijeliti u osnovne skupine koje nam pružaju informacije, donose podatke o komunikaciji te kreativnosti učenika, a „preduvjet za pronalaženje i korištenje informacijskih izvora njihova je obrađenost i organiziranost“ (Špiranec, 2004). Proučavane autorice navode približno iste kriterije za određivanje sadržaja koje su iznijele u opisu smjernica za izradu mrežnih stranica. Tako Alka Stropnik u svojim *Smjernicama za knjižnične mrežne stranice za mlade* izdvaja mrežne sadržaje podijeljene na četiri cjeline: Informacije – tradicionalne usluge, Informacije – virtualne usluge, Komunikacija i Kreativno izražavanje (Stropnik, 2013:126), a Jadranka Stojanovski u svojoj doktorskoj disertaciji *Analiza sadržaja web stranica visokoškolskih knjižnica s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice* identificira tri osnovne kategorije sadržaja unutar kojih čini analizu, a to su: „opće informacije o knjižnici, knjižničnom upravljanju, administraciji i ostalim informacijama, knjižnične zbirke u kontekstu različitih vrsta publikacija, medija, formata, konteksta, nosača i proizvoda/izdavača, knjižnične usluge“ (Stojanovski, 2011:86). Faletar, Golub i Sudarević (2003) u svojim se *Smjernicama za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera* pak pozivaju na Stojanovski (2001) koja je u svojoj sadržajnoj analizi mrežnih stranica knjižnica izdvojila 10 skupina: opće informacije, podatci o odgovornosti, datum zadnje promjene sadržaja, *online* katalozi, elektronički izvori, usluge knjižnice, informacijska služba, izobrazba, upute i pomoć, pretraživanje te novosti.

S obzirom da sadržaje možemo promatrati kao obvezne i preporučene, za potrebe ovog rada formirane su četiri osnovne sadržajne cjeline po uzoru na navedene autore. Svaka sadržajna cjelina obuhvaća određene sastavnice koje zajedno čine one sadržaje za koje se smatralo da bi se trebali nalaziti na mrežnim stranicama školskih knjižnica kako bi poboljšali pružanje usluga krajnjim korisnicima te se može govoriti o očekivanim sadržajima. Slijedi kraći prikaz određenih sadržaja koji su ispitivani na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije.

Prva sadržajna cjelina Informacije i usluge obuhvaća najviše sastavnica te su u njoj prisutne sve one sastavnice koje pružaju osnovne informacije o samoj knjižnici i njezinoj uređenosti i

poslanju te ju „možemo smatrati polaznom točkom u virtualnoj komunikaciji između korisnika i mrežnih stranica školske knjižnice“ (Faletar i dr., 2003:77). Ta cjelina predstavlja knjižnicu korisniku i većina njezinih sastavnica trebala bi biti vidljiva prilikom otvaranja glavne mrežne stranice. Prva sadržajna cjelina obuhvaća sljedeće sastavnice:

- autor stranice i objave
- adresa, kontakt
- datum posljednje izmjene sadržaja
- radno vrijeme
- podatci o knjižničaru
- prostor knjižnice
- fond – podjela
- povijest knjižnice
- dokumenti
- usluge knjižnice
- Pitaj knjižničara
- zbirke – posebnosti
- popis lektira i preporučenih knjiga
- sigurnost na internetu
- brojač posjeta
- kviz, ankete, glasovanje.

S obzirom na to da većina ispitivanih školskih knjižnica koristi CARNet-ov sustav za postavljanje svojih mrežnih stranica, autor objave najčešće jest osoba koja ima administratorske ovlasti za objavu sadržaja te je njegovo ime vidljivo u modulu Vijesti koje CARNet-ov CMS automatski postavlja. Ako za pojedinu vijest želimo navesti i druge autore, to je također moguće učiniti odabirom autora koji naknadno mogu biti uklonjeni. Ponekad školski knjižničar i administrator školskih mrežnih stranica nisu iste osobe ili knjižničar jednostavno nema te ovlasti pa se može naići na dvostruka imena. Na analiziranim mrežnim stranicama školskih knjižnica autor objava većinom nije naveden, a kada je, uglavnom je to školski knjižničar. Što se tiče autora stranice, on je jasno naveden tek na nekoliko mrežnih stranica i to su najčešće istovjetne osobe.

Vežano uz datum posljednje izmjene sadržaja, on je također vidljiv u modulu Vijesti te inicijalno odabire tekući datum, iako je moguće unijeti promjene. Postavljanje datuma uz objavu određenog sadržaja vrlo je važno kako bismo znali jesu li ti sadržaji i dalje važeći, kako se orijentirati vežano uz objavljeni sadržaj te kako u potpunosti iskoristiti dane informacije.

Adresa i kontakt podatci su koje najčešće usko vežemo uz osnovnu školu te su vidljivi u podnožju svih stranica. Ovi su podatci obvezni, a ako nisu automatski istaknuti, valjalo bi ih naknadno navesti. Od kontakta moguće je navesti telefon, telefaks ili e-mail škole, a poželjno je navesti isto ako knjižnica ima vlastite kontakte.

Radno vrijeme knjižnice podatak je koji bi se obvezno trebao istaknuti na mrežnim stranicama knjižnice. Školske knjižnice nemaju ujednačeno radno vrijeme te svaka od njih ima vlastitu autonomiju u određivanju istog. Školske knjižnice najčešće rade u izmjenama tako da tri dana u tjednu rade ujutro, a dva popodne. Poneke knjižnice obuhvaćaju rad u obje smjene, a radi se o knjižnicama koje imaju zaposlenog više od jednog knjižničara. Prilikom navođenja radnog vremena valja voditi računa o izgledu i zalihosti podataka pa tako nije potrebno nabrajati svaki radni dan u tjednu s istim radnim vremenom, a podebljavanje i korištenje različitih boja kako bi se istaknuo pojedini dan nije najsretnije rješenje budući da takav dizajn i vizualizacija zapravo odvlače pozornost, a stranicu čini vizualno neprivlačnom.

Podatci o knjižničaru obuhvaćaju navođenje imena i prezimena, stručne sprema, kontakta ili fotografije. Često izostaju svi navedeni podatci, a najčešće se samo navodi ime i prezime knjižničara. Također, uočeno je da su poneki podatci na ispitivanim mrežnim stranicama zastarjeli te je nemoguće utvrditi koja je osoba djelatnik knjižnice. Ovo su osnovni podatci koji bi svakako trebali biti uredno ažurirani.

Brojač posjeta jednostavan je alat koji ima svrhu analizirati posjećenost mrežnih stranica. Ti nam podatci mogu biti korisni za statistiku kako bismo utvrdili posjećenost određenih stranica ili sadržaja koje nude, kako bismo pratili aktivnost trenutnih korisnika, kako bismo uočili način na koji stječemo korisnike, koliko dobro zadržavamo korisnike te kako se aktivni korisnici kreću tijekom vremena itd. Sve su to podatci koji mogu unaprijediti knjižničarske usluge i omogućiti bolju komunikaciju s korisnicima. Brojač posjeta važno je postaviti na sve stranice koje želimo pratiti u slučaju da se koriste CARNet-ove usluge budući da on broji posjete samo na stranicama na kojima je postavljen.

Popis lektira i preporučenih knjiga važan su segment u poticanju čitanja. Na mrežnim stranicama školskih knjižnica svakako bi se trebao naći pregledan popis lektira uređen po

razredima i mjesecima. Taj popis valjalo bi učiniti vizualno privlačnim te ga upotpuniti zanimljivim crticama, ilustracijama ili poveznicama o knjizi, autoru i sl. Učenike treba poticati na čitanje lektire, ali često veću motivaciju za čitanjem nalaze u izboru nelektirnih djela pa bi svakako bilo korisno imati popis preporučenih knjiga s naznakama kojem su uzrastu namijenjene, postaviti također zanimljive poveznice na knjigu i interaktivne sadržaje te ponuditi korisničke i knjižničarske recenzije kako bi porastao interes za pojedini naslov.

U prvu sadržajnu cjelinu uključene su i druge osnovne informacije o knjižnici poput onih o prostoru knjižnice koji obuhvaća podatke o smještaju u školi, prilaganju fotografija knjižnice, a tlocrt i legenda dodatni su sadržaji koji omogućavaju lakše snalaženje u knjižnici. Također, podjela fonda knjižnice osnovni je podatak uz navođenje posebnosti određenih zbirki.

Na glavnoj mrežnoj stranici školske knjižnice valjalo bi pronaći i podatke o tradicionalnim uslugama knjižnice vezanim uz činjenicu da je ona informacijsko, medijsko i komunikacijsko središte škole. Izvor je znanja i informacija, pruža pomoć pri učenju, a njezine usluge uređene su i različitim dokumentima poput Izjave o poslanju, Pravilnika o radu i Plana razvoja koji bi se trebali naći na mrežnim stranicama knjižnice u prilogu, a svakako i u prepričanom obliku za potrebe učenika.

Druga sadržajna cjelina Upute i aktivnosti pretežno obuhvaća sastavnice vezane uz pružanje uputa korisniku kako bi lakše koristio samu knjižnicu, njezine mrežne stranice i usluge koje pruža. Zbog nemogućnosti brzog pronalaženja traženog podatka, korisnici često relativno brzo napuštaju mrežne stranice te je stoga važno omogućiti preglednost stranica. Također, „pri stvaranju mrežnih stranica knjižnice treba imati na umu razinu informacijske, ali i informatičke pismenosti korisnika te mogućnosti pristupa internetu“ (Stropnik, 2013:52).

Druga sadržajna cjelina obuhvaća sljedeće sastavnice:

- upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica
- upute i pomoć za korištenje knjižnice
- upute za pretraživanje *online* kataloga
- pojmovnik – informacijska pismenost
- kalendar događanja
- prinove u fondu
- RSS – novosti.

Budući da svi korisnici nemaju jednake mogućnosti u korištenju interneta, važno je iskoristiti i osobni kontakt s korisnicima kako bi im se pojasnile upute o korištenju i snalaženju u knjižnici i na njezinim mrežnim stranicama. No, nezaobilazno je postaviti upute i na mrežne stranice te voditi računa da su upute u skladu sa sadržajima na stranicama kako korisnici ne bi nailazili na nepotrebne teškoće. Zadaća je knjižničara da korisnika upozna s novim tehnologijama pa tako i s mogućnostima koje nudi mrežna stranica, a „to podrazumijeva poticanje mrežne pismenosti, obučavanje korisnika za sve načine pristupanja, pretraživanja i pregledavanja informacijskih izvora“ (Faletar i dr., 2003:79).

Upute za pretraživanje *online* kataloga najčešće dio su samih knjižničnih programa koji se koriste u školskoj knjižnici, a osim uputa unutar kataloga mogu se pronaći podaci o prinovama u fondu, preporukama za čitanje, podacima o postojećem fondu i knjižnici itd. Važno je da knjižnice budu u koraku s vremenom te da koriste mrežne informacijske sustave jer na taj način daju informacije korisniku o dostupnosti građe. Učenici se prvi put u osnovnoj školi susreću s pretraživanjem e-kataloga te je od iznimne važnosti da knjižničar može poučavati svoje učenike koristeći vlastiti katalog.

Osim uputa, važan dio druge sadržajne cjeline obuhvaćaju novosti i aktivnosti. Jedan od osnovnih modula koje CARNet nudi jest Vijesti. Novosti su svakako važan segment svake mrežne stranice te su ujedno i najposjećenije mjesto, a nude obavijesti o svim događanjima u knjižnici: predavanjima, gostovanjima književnika, radionicama, zanimljivostima, novostima o uslugama i fondu itd. Važno je prilikom objave novosti navesti datum objave kako bismo znali je li sadržaj aktualan, navesti izvor ako je vijest dobivena iz nekog drugog izvora te brinuti o autorskim pravima, ne postavljati vijest u HTML obliku jer onemogućujemo praćenje novosti RSS uslugom itd. RSS – novosti na samim stranicama usluga je koja omogućava informiranje korisnika o promjenama na mrežnim stranicama koje želi pratiti. Osim same objave, vijesti se mogu uređivati, brisati i arhivirati te je važno da se one ne gomilaju u modulu što dovodi do nepreglednosti stranice, već je bolje vijesti arhivirati.

Uz postavljenje vijesti usko se veže i kalendar događanja kojim upućujemo na važne događaje, obilježavanje značajnih datuma itd., a koje je moguće povezati. Kalendar se na CARNet-ovim stranicama nalazi u desnome stupcu, a može biti školski i privatni. Događaje koji se žele unijeti u kalendar najbolje je postaviti na početku školske godine.

Treća sadržajna cjelina Zbirke, katalozi, e-izvori obuhvaća virtualne usluge i izvore s interneta koje daje knjižnica. Informacije koje nudi ova sadržajna cjelina, a „koje se mogu dobiti na mrežnim stranicama mogu se nazvati i virtualnom informacijskom službom“ (Stropnik, 2003:62). Pojava novih tehnologija utjecala je na prilagodbu uloga knjižnice, ali ona i dalje potiče čitanje, razvija različite pismenosti te uči korisnika kako pronaći i koristiti informacije. Korisniku je iznimno važno omogućiti da pretražuje mrežne stranice, da ima uvid u fond knjižnice te da se koristi elektroničkim izvorima koji nastaju „kao rezultat svih onih usluga i aktivnosti knjižnice koje se mogu nazvati novim, modernim ili nekonvencionalnim, a mogu se vidjeti i koristiti isključivo putem mrežnih stranica“ (Faletar i dr., 2003:78).

Treća sadržajna cjelina obuhvaća sljedeće sastavnice:

- tražilica mrežnih stranica knjižnice
- web tražilica
- e-katalog
- e-izvori o gradu i županiji
- e-knjige, e-lektire
- e-časopisi
- virtualna referentna zbirka
- medijski sadržaji
- poveznice na stranice drugih knjižnica
- sadržaji za razonodu na internetu
- e-izvori za nastavnike
- *online* izložba.

Pretraživanje mrežnih stranica škole ili knjižnice trebalo bi biti omogućeno korisnicima kako bi brže i lakše dolazili do traženih sadržaja. Tražilicu treba postaviti na vrh stranice, na vidljivo mjesto s kojeg će korisnici lako pretraživati.

Uloga e-kataloga prethodno je već navedena, a primarno ona se očituje u pružanju informacija o dostupnosti građe. Osim uvida u fond, *online* katalozi omogućuju pristup i elektroničkoj građi i raznim zbirkama, popisu novih naslova i drugim podacima poput uputa o pretraživanju kataloga itd. U trećoj sadržajnoj cjelini nalazi se niz sastavnica koje uključuju elektroničke izvore od kojih neki postoje i kao sastavni dio kataloga, a neki se izdvajaju zasebno. Tu se ubrajaju e-knjige, e-časopisi, e-lektire, sadržaji za razonodu na internetu i različiti medijski

sadržaji, e-izvori za nastavnike, *online* izložbe, e-izvori o gradu i županiji, poveznice na stranice drugih knjižnica itd. Sve poveznice treba grupirati prema sadržaju kako bi se lakše obrađivale i po potrebi nadograđivale te im je potrebno odrediti stalno mjesto na mrežnim stranicama. E-lektire značajna su sastavnica mrežnih stranica školskih knjižnica te je stoga poželjno ugraditi i upute kako se služiti tim portalom. Na e-lektirama dostupna su razna cjelovita djela hrvatskih i stranih pisaca kao i dodatni digitalni sadržaji poput bilješka o piscu i djelu, rječnika, video i audio mamaca te drugih aktivnosti. Ono što također valja istaknuti jest da dio lektirnih djela obuhvaća građu laku za čitanje kao i da je dio obrađen na primjeren način kako bi se olakšao pristup korisnicima koji imaju teškoće sa sluhom ili vidom.

Virtualna referentna zbirka dio je informacijske službe koju pruža knjižnica zajedno s informacijama o zbirkama u školskoj knjižnici, često postavljenim pitanjima i usluzi Pitaj knjižničara. Međutim, smještena je u ovu sadržajnu cjelinu zbog načina njezinom pristupanju i dostupnosti putem mreže. Neizostavan je dio mrežnih stranica školskih knjižnica.

Četvrta sadržajna cjelina Kreativno izražavanje trebala bi omogućiti korisnicima različite oblike izražavanja, bili oni tekstualni, slikovni ili zvučni. Mnoge od njih moguće je ostvariti korištenjem alata Weba 2.0, što i jest jedna od sastavnica ove sadržajne cjeline. No, „prije postavljanja takvih sadržaja treba promisliti o zahtjevima koje je potrebno ispuniti kako bi nova usluga mogla funkcionirati, sastaviti smjernice ili pravila izražavanja na mreži i tek onda započeti s uslugom“ (Stropnik, 2013:104).

Četvrta sadržajna cjelina obuhvaća sljedeće sastavnice:

- knjižničarske recenzije
- korisničke recenzije
- izvannastavna aktivnost
- izložba korisničkih radova
- Web 2.0: Facebook, wiki, blog, videocast, podcast...

Recenzije imaju važnu ulogu u poticanju čitanja. One pozitivne povećavaju povjerenje budućih korisnika u odabir određenog naslova, izvor su povratnih informacija i čine dobru strukturu prijedloga za čitanje. Osim recenzija književnih tekstova, na mrežnim stranicama školskih

knjižnica poželjne su i recenzije kazališnih predstava, filmova, koncerata, izložbi te ostalih kulturnih događanja koji su predmet zanimanja korisnika.

Kreativnost učenika najviše dolazi do izražaja upravo na ovim stranicama te je poželjno omogućiti izložbu korisničkih radova. Učenici vrlo rado pretražuju mrežne stranice školskih knjižnica upravo iz razloga kako bi vidjeli svoje radove koji se uredno objavljuju na njima. Time se otvara mogućnost da posjete i neke druge sadržaje koje nudi mrežna stranica.

Usluge Weba 2.0 besplatne su i dostupne svima, „stvorene su radi korisnika i korisničkog sadržaja, a usmjerene su na razmjenu znanja, iskustva, misli, ideja i mišljenja među pojedincima kojima omogućavaju jednostavnu komunikaciju i suradnju na stvaranju i uređivanju mrežnog sadržaja“ (Stropnik, 2013:75). Kao dobar primjer korištenja alata Weba 2.0 jesu sadržaji objavljeni u wiki obliku, a odnose se na višegodišnji projekt Wiki-dveri Gradske knjižnice Ante Kovačića iz Zaprešića koji je uključivao učenike viših razreda osam osnovnih škola koje su stvarale internetske stranice na zadanu temu kulturne i prirodne baštine njihova kraja, očuvanju iste te popularizacije Zavičajne zbirke Gradske knjižnice. Međutim, vidljivo je da mrežne stranice školskih knjižnica nisu dovoljno povezane te ne koriste mogućnosti koje im otvara Web 2.0 te se tu uočava prostor za daljnji rast i napredak.

Izvannastavne aktivnosti koje provode knjižničari u osnovnim školama također mogu ponuditi kreativne radove učenika, a najčešće su to Mladi knjižničari, Čitateljski klub ili Novinarska skupina. Članovi izvannastavnih aktivnosti mogu se okupiti u različitim aplikacijama koje pak nude razne oblike izravne komunikacije među članovima grupe, integracije s vanjskim aplikacijama, podrške za više organizacija, postavljanje i slanje datoteka, videa, threadova itd.

Nakon što su navedene sastavnice svih sadržajnih cjelina i ukratko opisane, potrebno je istaknuti da su one samo dio smjernica za izradu mrežnih stranica i da su ti sadržaji očekivani, odnosno preporučeni te je potrebno postupno izgrađivati mrežne stranice te ih nadopunjavati potrebnim sastavnicama. Osim što treba pomno odabirati sadržaje koji će se nalaziti na mrežnim stranicama, potrebno je promišljati i o drugim značajkama, poput softvera, složenosti grafike, pristupačnosti, dizajnu, izvornosti itd.

2.4. Dosadašnja istraživanja o sadržajima mrežnih stranica školskih knjižnica

Istraživanja koja se bave temom o sadržajima mrežnih stranica školskih knjižnica nisu učestala te su se tek poneke autorice bavile zadanom temom. Za potrebe ovoga rada bit će navedeni određeni radovi koji su pridonijeli stvaranju ovog.

Značajniji rad koji se bavi istraživanjem mrežnih stranica školskih knjižnica jest rad *Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera* autorica Faletar, Golub i Sudarević iz 2003. godine. Svrha je rada bila prikazati i analizirati stanje mrežnih stranica školskih knjižnica u Hrvatskoj te na stranim primjerima, a zatim i ustupiti smjernice svim školskim knjižnicama za oblikovanje njihovih mrežnih stranica. Autorice su pokušale utvrditi položaj školskih knjižnica u novom okruženju te kako su one iskoristile nove tehnologije koje su ponudile značajno više sadržaja i aktivnosti te ih učinile dostupnijima. Svoje smjernice zasnovala su na deset skupina koje bi trebale obuhvatiti sav poželjan sadržaj na mrežnim stranicama knjižnica: 1. opće informacije, 2. podatci o odgovornosti, 3. datum zadnje promjene sadržaja, 4. *online* katalozi, 5. elektronički izvori, 6. usluge knjižnice, 7. informacijska služba, 8. izobrazba, upute, pomoć, 9. pretraživanje, 10. novosti. Na temelju dobivenih saznanja opisale su mrežne stranice školskih knjižnica, a samo su tri školske knjižnice ispunjavale uvjete kako bi ih se uopće uzelo u razmatranje. Utvrđeno je da mrežne stranice školskih knjižnica djelomično sadrže sastavnice općih informacija, a da elektroničke izvore gotovo ne koriste. Knjižnične usluge također nisu predmet mrežnih stranica, a informacijska služba tek je neznatno prisutna na pojedinim stranicama, ali niti jedna ne otvara pristup virtualnoj referentnoj zbirci. Upute i pomoć korisnicima sastavnica je koja je također vrlo slabo iskorištena, a nedostaje i mogućnost izravne komunikacije između knjižničara i korisnika. Novosti o knjižnici i događajima u kojima knjižnica sudjeluje nisu predmet niti jedne mrežne stranice. Analiza istih sadržaja na mrežnim stranicama stranih školskih knjižnica pokazala je da u potpunosti kreiraju navedene sadržaje te zaključuju da mrežne stranice hrvatskih školskih knjižnica uglavnom nisu rađene prema navedenim kriterijima i smjernicama koje autorice sugeriraju, dok mrežne stranice stranih školskih knjižnica to jesu.

Sljedeći rad koji propituje sadržaje mrežnih stranica jest diplomski rad Goranke Braim Vlahović *Mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije* iz 2014. godine. Autorica je pokušala iz pozicije korisnika utvrditi što sve može saznati o samoj školskoj knjižnici na njezinim mrežnim stranicama vodeći se vlastitim smjernicama koje je izradila za potrebe svoga rada, a koje se izravno nadovezuju na smjernice autorica Faletar, Golub i Sudarević. Podijelila ih je prema sadržaju u dvanaest cjelina s ciljem da pomogne knjižničarima

u svakom budućem kreiranju mrežnih stranica školskih knjižnica, a to su redom: 1. podatci o odgovornosti, 2. edukacija korisnika, 3. novosti, aktivnosti, 4. informacije – tradicionalne usluge, 5. usluge knjižnice, 6. informacijska služba, 7. pretraživanje, 8. *online* katalogi, 9. elektronički izvori, 10. poticanje čitanja, 11. komunikacija, 12. kreativno izražavanje. Braim Vlahović provela je istraživanje na uzorku od 47 osnovnih škola Zagrebačke županije, a tek njih devet imalo je više od 50 % preporučenog sadržaja. Autorica je zaključila da na analiziranim mrežnim stranicama najviše nedostaje pojmova vezanih uz informacijsku pismenost, stranice nemaju razrađene vizualne identitete, komunikacija knjižničara i korisnika je ograničena, izostaje hijerarhijska struktura stranica, sadržaji su nepromišljeno raspoređeni, nedostaju medijski sadržaji, a mogućnosti *online* izvora nisu dovoljno iskorišteni. Svoje smjernice postavlja kako bi pomogla knjižničarima u izradi vlastitih mrežnih stranica te kako bi se ujednačili kriteriji koje bi mrežne stranice školskih knjižnica trebale slijediti.

Značajan doprinos sadržajima mrežnih stranica knjižnica dala je i Alka Stropnik u svojoj knjizi *Knjižnica za nove generacije: virtualni sadržaji i usluge za mlade* iz 2013. Autorica stavlja mlade u kontekst korištenja mrežnih stranica te sustavno opisuje ulogu knjižničnih mrežnih stranica uz kriterije o izradi istih. Nakon sustavnog opisa preporučenih i obveznih sadržaja mrežnih stranica knjižnica, autorica donosi podatke o istraživanju knjižničnih mrežnih stranica za mlade u Hrvatskoj. Istraživanje je obuhvatilo 65 knjižnica, a samo su tri detaljno opisane. Ona je analizirani sadržaj podijelila u četiri kategorije: 1. informacije – tradicionalne usluge, 2. informacije – virtualne usluge, 3. komunikacija, 4. kreativno izražavanje. Nakon obrade, rezultati su pokazali da mrežne stranice knjižnica najviše nude sadržaje koji se odnose na informacije o tradicionalnim uslugama knjižnice, a virtualne usluge neznatno su zastupljene. Komunikacija i kreativno izražavanje kategorije su koje su razrađene, ali i dalje postoji prostor za napredovanjem. Na samome kraju autorica navodi prijedlog smjernica za izradu knjižničnih mrežnih stranica za mlade.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

3.1. Problem istraživanja

Jedna je od temeljnih zadaća knjižnice prema UNESCO-vom Manifestu za školske knjižnice da „pruža pomoć pri učenju, nudi knjige i ostalu građu koja omogućava svim članovima školske knjižnice da razviju kritičko mišljenje i postanu stvarni korisnici obavijesti, u svim oblicima i putem svih medija“ (2006). Slijedom navedenog proizlazi da knjižnica pohranjuje, obrađuje i daje na korištenje informacije, odnosno omogućuje svojim korisnicima pronalazak informacije koju zatim korisnik treba znati procijeniti te ju iskoristiti u optimalnom obliku što jest vještina informacijske pismenosti čijem razvoju u korisnika knjižnice trebaju težiti, budući da „okosnicu informacijske pismenosti čini nalaženje mrežnih izvora i njihovo vrjednovanje“ (Kovačević, Lovrinčević, 2012:135).

Danas su prisutni različiti izvori informacija, a u tome svakako prednjači Internet. Stoga se javlja potreba za boljom promocijom mrežnih sadržaja budući da je velik dio društvenih, kulturnih, obrazovnih i zabavnih sadržaja prisutan u virtualnom svijetu kao virtualni sadržaji i informacije. Iz navedenog proizlazi važnost oblikovanja mrežnih sadržaja na stranicama knjižnica budući da i knjižnica uz sve svoje komponente jest izvor informacija, a također nudi spomenute sadržaje.

Polazište ovog istraživanja bilo je ispitati prisutnost određenih sadržaja na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije. Ispitivački koncept oblikovan je na način da utvrđuje prisutnost obveznih i preporučenih sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica. Suvremeno obrazovanje zahtijeva aktivnog korisnika koji potražuje, pretražuje te koristi informacije dostupne na raznim medijima te je time naglašena i potreba za informacijskom pismenošću koju bi mrežne stranice školskih knjižnica trebale promovirati budući da „pojava suvremene tehnologije omogućava virtualno mrežno povezivanje školskih knjižnica s nepreglednim izvorima informacija“ (Bando, 2017:163).

Ovo istraživanje doprinijet će na način da se ukaže na stvarnu prisutnost sadržaja na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica. Tim rezultatima ostvarit će se jasnija situacija što bi školski knjižničari mogli učiniti kako bi pospješili informacijsku pismenost, suradnju s krajnjim korisnicima, razvijanje čitalačke pismenosti, organiziranje kulturnih i društvenih aktivnosti i dr. te koje bi sadržaje trebalo dodatno istaknuti na mrežnim stranicama knjižnica kako bi se navedeno ostvarilo i u virtualnom okruženju.

3.2. Predmet istraživanja

Tema je ovog diplomskog rada Pregled i sadržajna analiza službenih mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije. Prema IFLA-inom Manifestu o Internetu „knjižnice i informacijske službe dužne su olakšati i promicati javnost pristupa kvalitetnim informacijama i komunikaciji“ (Manifest, 2002.).

Iako su danas, više nego ikad prije, školske knjižnice svjesne izuzetne važnosti postojanja na mreži, ta se pojava nije još dovoljno razvila u našem društvu. U odnosu na prijašnje godine primjetan je razvoj sadržaja i usluga koje pružaju knjižnice na svojim mrežnim stranicama, ali on i dalje nije na razini suvremenog oblikovanja mrežnih stranica koje bi promovirale te pružale sve one usluge koje knjižnica nudi, kao što je promicanje pristupa kvalitetnim mrežnim informacijskim izvorima, prikupljanje te korištenje istih.

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada jest prisutnost sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica kako bi se utvrdilo stanje mrežnih mjesta osnovnoškolskih knjižnica kroz analizu istih te deskriptivno tumačenje vodeći se prilagođenom taksonomijom sadržaja izrađenom za potrebe ovog diplomskog rada.

3.3. Cilj istraživanja

Cilj je rada ustanoviti strukturu mrežnih stranica te analizirati i prikazati dobivena saznanja o prisutnosti i učestalosti određenih sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica koje djeluju u Zagrebačkoj županiji.

3.4. Zadatci istraživanja

Na osnovi postavljenog predmeta i cilja istraživanja proizlaze sljedeći zadatci istraživanja:

1. utvrditi razgranatost službenih mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica,
2. ispitati i utvrditi prisutnost određenih sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica,
3. ispitati i utvrditi učestalost prisutnih sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica.

3.5. Hipoteze istraživanja

Osnovnoškolske knjižnice u pravilu posjeduju mrežne stranice na kojima se pojavljuju različiti sadržaji, ali je primjetno nedovoljno iskorištavanje virtualnog prostora kako bi se ostvarila kvalitetnija uslužnost korisnika.

Na osnovi postavljenih zadataka istraživanja izvedene su sljedeće hipoteze:

H₁ Službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije uglavnom nemaju razgranatu strukturu stranica.

H₂ Službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije uglavnom sadrže preporučeni sadržaj.

H₃ Službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije najčešće nude osnovne informacije o knjižnici i njezinim uslugama.

3.6. Uzorak istraživanja

Uzorak istraživanja činile su sve osnovne škole Zagrebačke županije koje se nalaze na službenom popisu Ministarstva znanosti i obrazovanja za 2020./2021. školsku godinu, a koje prema Zakonu o osnovnom školstvu moraju imati školske knjižnice. Na temelju tog popisa utvrđeno je da u Zagrebačkoj županiji djeluje 50 matičnih osnovnih škola koje bi trebale imati i školske knjižnice, uz jednu iznimku privatne osnovne škole koja djeluje u Samoboru, Nova škola. Iako škola djeluje u skladu s kurikulumom i nastavnim planom i programom Ministarstva znanosti i obrazovanja, nema zaposlenog školskog knjižničara.

Osnovne škole Zagrebačke županije za potrebe ovoga rada objedinjene su u popisu zajedno s poveznicama na stranice njihovih školskih knjižnica, a nalaze se u prilogu 1. Popis osnovnih škola Zagrebačke županije. Gotovo sve školske knjižnice imaju svoje mrežne stranice na službenim stranicama škole, što je i jedan od osnovnih kriterija za uvrštavanje stranica knjižnica u pregled i sadržajnu analizu.

3.7. Metode istraživanja

Prilikom istraživanja korištena je metoda rada na dokumentaciji iz koje proizlazi postupak prikupljanja podataka kao polazište u istraživanju navedene problematike. Postupak je temeljen na teorijskoj analizi i prikupljanju izvora korištenih za proučavanje znanstvenih spoznaja obrađivane problematike.

Nadalje, središnji dio rada temeljen je na metodi analize sadržaja i određivanja frekvencije pojavljivanja određenih elemenata izraženih u postotcima za čije su potrebe izrađene tablice s poželjnim elementima po uzoru na provedeno istraživanje Alke Stropnik o mrežnim stranicama hrvatskih narodnih knjižnica, ali uz određene prilagodbe elemenata sadržaja budući da su predmet ovog istraživanja školske knjižnice. Iz tog razloga posegnuto je i za *Smjernicama za izradu mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica* autorice Goranke Braim Vlahović, a koje se nalaze unutar diplomskog rada *Mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije* (Braim Vlahović, 2014:15).

Sadržajnom analizom želio se steći uvid u prisutnost određenih sadržaja te je ona obuhvatila četiri cjeline: Informacije i usluge, Upute i aktivnosti, Zbirke, katalozi, e-izvori te Kreativno istraživanje. Prva cjelina Informacije i usluge obuhvaća osnovne informacije o knjižnici kao što su radno vrijeme, adresa i kontakt, podatci o knjižničaru i prostoru knjižnice, povijest knjižnice, podatci o podjeli fonda itd., uz navođenje podataka o tradicionalnim uslugama knjižnice poput pravila posudbe i ponašanja u prostoru knjižnice, pravila članstva, opisa usluga i korištenja prostora knjižnice itd. U sljedećoj cjelini Upute i aktivnosti obuhvaćeni su sadržaji vezani uz upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica knjižnice te knjižnice same, kao i upute za pretraživanje *online* kataloga, prinove u fondu, RSS novosti, pojmovnik informacijske pismenosti itd. Treća cjelina pod nazivom Zbirke, katalozi, e-izvori podrazumijeva sadržaje kako joj i sam naziv sugerira, uz ispitivanje postojanja web tražilica i tražilica mrežnih mjesta, medijskih sadržaja, poveznica na druge stranice i sadržaja za razonodu na internetu. Posljednja, četvrta cjelina Kreativno izražavanje odnosila se na prisustvo knjižničarskih i korisničkih recenzija na mrežnim stranicama knjižnice i informacija o izvannastavnim aktivnostima uz izložbu korisničkih radova te analiziranje postojanja Web 2.0 sadržaja (wiki, blog, videocast...).

Mrežne stranice školskih knjižnica analizirane su prema unaprijed postavljenim kriterijima, a oni su se odnosili na istovjetnost uvjeta, odnosno sve su mrežne stranice snimljene istog dana kako bi se omogućila daljnja objektivnost pregleda i analize, podatci koji su pregledavani nisu

smjeli biti stariji od pet godina, a pregledavane su samo aktivne poveznice. Nadalje, pregledavane su samo stranice knjižnica koje se nalaze na službenim mrežnim stranicama škole i koje su napravljene u istom mrežnom obrascu kao i službena stranica škole. U obzir nisu uzimani sadržaji s novih virtualnih stranica knjižnica masovno izrađenih za vrijeme *lock downa* u 2020. godini. Također, ankete koje se nalaze na marginama stranica knjižnice, a koje su stalni sadržaj na svim podstranicama škole, uzimane su u obzir samo ako su se pitanja vezala uz područje knjižnice i knjižničarstva. Pri pregledu RSS – novosti postojanje jedne novosti bez uspostavljenje arhive sadržaja nije uvrštena kao mjerodavna budući da ta sastavnica u svojoj naravi podrazumijeva objavu više jedinica.

3.8. Mjerni instrumenti

Prilikom analize sadržaja korištene su tablice sadržajnih elemenata raspoređene u četiri cjeline: Informacije i usluge, Upute i aktivnosti, Zbirke, katalozi, e-izvori, Kreativno istraživanje. Koncept prema kojem su kreirane sastavnice temelji se na uključenosti obveznih i preporučenih sadržaja za mrežne stranice knjižnica koje su pak grupirane u veće cjeline prema zajedničkim obilježjima.

Šesnaest sastavnica odnosilo se na pružanje informacija o školskom knjižničaru i knjižnici te uslugama koje knjižnica nudi svojim korisnicima. Sedam sastavnica vezano je uz upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica knjižnice i same knjižnice, pretraživanje mrežnog kataloga te aktivnosti koje se provode u knjižnici. Dvanaest sastavnica uključivalo je prisutnost e-kataloga, e-knjiga, e-časopisa i drugih e-izvora te medijskih sadržaja. Posljednjih pet sastavnica odnosilo se na prisutnost korisničkih i knjižničarskih recenzija, izvannastavnih aktivnosti, izložbe učeničkih radova te postojanje Web 2.0 alata.

Svaka sastavnica pretraživana je zasebno na službenoj mrežnoj stranici knjižnice te je njezina pojavnost označena simbolom „+“, a nepojavljivanje sastavnice simbolom „-“.

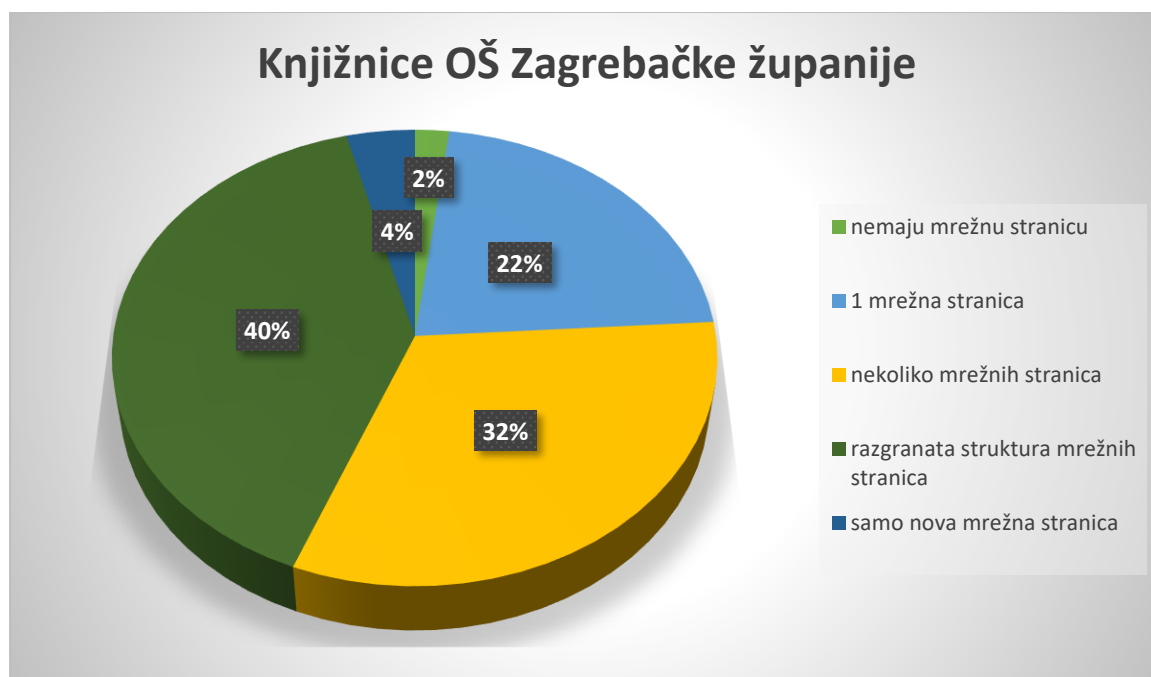
4. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA

4.1. Rasprava

Prije nego što se pristupilo istraživanju postavljenih zadataka, utvrđena je prisutnost osnovnoškolskih knjižnica na mrežnim stranicama, a zatim je ispitana struktura njihovih mrežnih stranica što je bio prvi zadatak ovog istraživanja. Dakle, Zagrebačka županija broji pedeset matičnih osnovnih škola te bi trebala imati isto toliko školskih knjižnica. Ustanovljeno je da sve škole imaju svoje mrežno mjesto, a kod njih četrdeset i devet prisutna je i mrežna stranica školske knjižnice. Jedina osnovna škola koja na svom mrežnom mjestu nema službenu stranicu školske knjižnice jest OŠ Nova škola u Samoboru koja je prema osnivanju privatna osnovna škola koja djeluje u skladu s kurikulumom i nastavnim planom i programom koje donosi Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH prema alternativnom modelu slobodnog demokratskog obrazovanja, ali nema zaposlenog stručnog suradnika školskog knjižničara budući da nema ni oformljenu školsku knjižnicu.

Slijedi prikaz strukture i postojanja mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije.

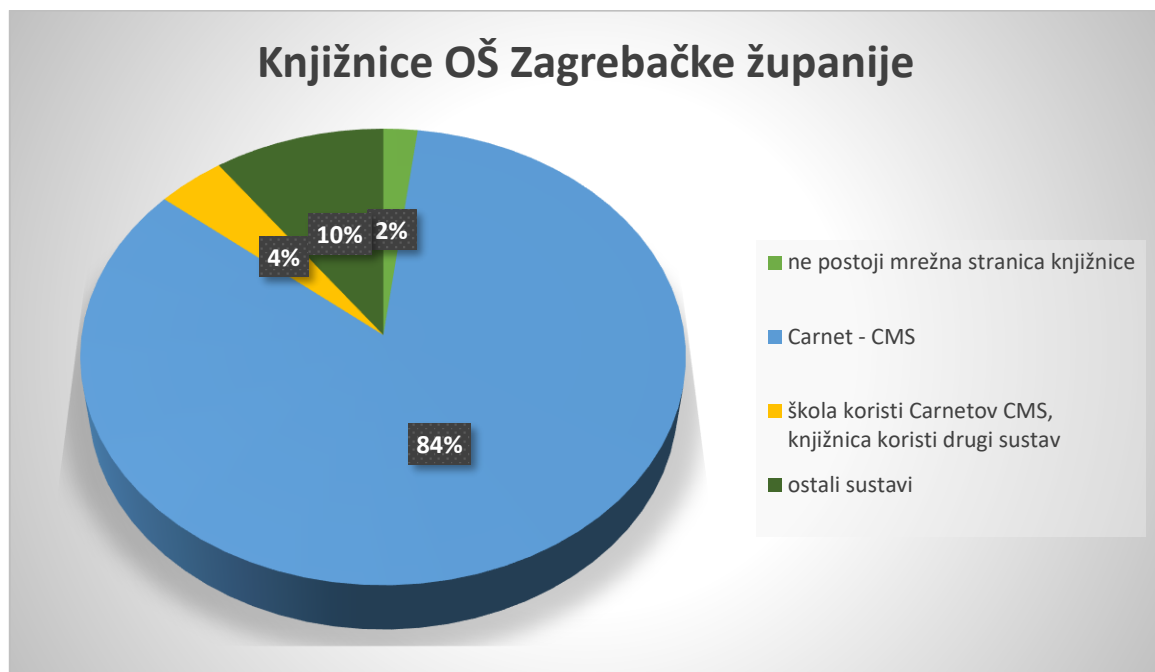
Slika 1. Struktura mrežnih stranica knjižnica OŠ Zagrebačke županije

Iz slike 1 vidljivo je da 2 %, odnosno jedna škola nema mrežnu stranicu školske knjižnice što je prethodno objašnjeno, ali 40 % ili 20 osnovnoškolskih knjižnica ima razgranatu strukturu mrežnih stranica, što podrazumijeva postojanje 6 ili više podstranica. Nadalje, 11 osnovnoškolskih knjižnica ima samo jednu mrežnu stranicu što čini 22 % uzorka, a nekoliko stranica sa slabim sadržajem ima 16 osnovnoškolskih knjižnica, tj. 32 %. Dvije knjižnice imaju samo nove mrežne stranice koje su nastale naknadno za vrijeme *lock downa* te nisu u domeni službene školske stranice pa samim time nisu predmet istraživanja ovog rada. Iz navedenog može se zaključiti da osnovnoškolske knjižnice posjeduju svijest o važnosti postojanja i na mrežnome mjestu budući da njih 98 % ima neki oblik mrežne stranice, međutim uočava se prisutnost problema da razvijenost njihovih stranica nije na odgovarajućoj razini mrežnih oblikovanja koja su dostupna, bilo da se radi o sadržaju, dizajnu, čitljivosti ili upotrebljivosti mrežnih stranica.

Pri sadržajnoj analizi mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica jedan je od kriterija bio i postojanje mrežnih stranica na službenim stranicama škole na način da se radi o istovjetnim sustavima za postavljanje mrežnih stranica. Dobivene rezultate može se iščitati iz slike 2 koja slijedi.

Slika 2. Izbor sustava za postavljanje mrežnih stranica

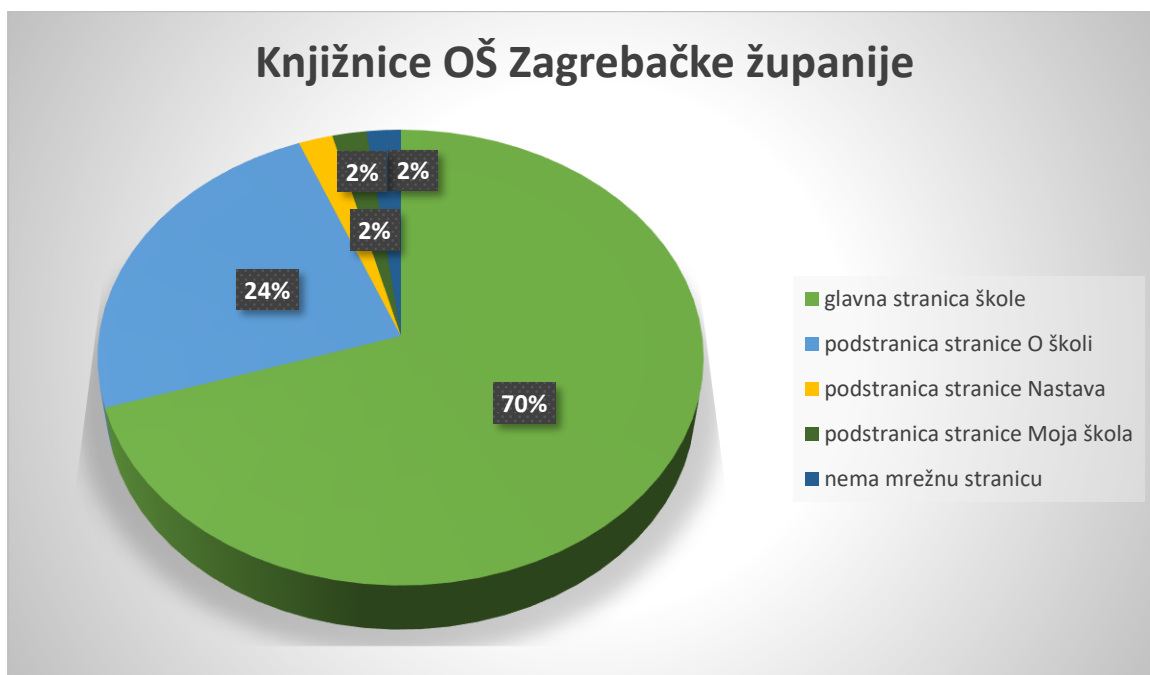

Iz slike 2 vidljivo je da većina osnovnoškolskih knjižnica koristi isti sustav za postavljanje mrežnih stranica kao i matična škola, a radi se o CARNetovu CMS-u, odnosno 42

osnovnoškolske knjižnice koriste CARNetov CMS što čini 84 % uzorka. Nadalje, 5 škola, a time i školskih knjižnica koriste neke druge sustave ili njih 10 %, dok 2 osnovnoškolske knjižnice koriste različit sustav od matične škole koji zapravo nije službena mrežna stranica školske knjižnice, već je u privatnom vlasništvu pojedinca (školskog knjižničara), a jedna škola nema knjižničnu stranicu. Prilikom sadržajne analize tim je školama u svim sastavnicama četiriju cjelina dodijeljena oznaka „-“ koja se odnosi na nepostojanje promatranog sadržaja.

Prije daljnjeg pristupa analizi postavljenih zadataka ovog istraživačkog rada, željela se utvrditi i vidljivost mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica na službenim stranicama škole. Ono što je nedvojbeno jest da stranica knjižnice mora biti uočljiva u navigaciji, postavljena zasebno kao ravnopravna stranica svim ostalima, a njezini sadržaji trebaju biti povezani, odnosno sve podstranice trebale bi biti na jednom mjestu, objedinjene u stranici knjižnice. Što se tiče vidljivosti stranice knjižnice na glavnoj stranici škole, dobiveni rezultati prikazani su na slici 3 koja slijedi.

Slika 3. Položaj stranica knjižnice na glavnoj stranici škole

Prema navedenom može se zaključiti da se 70 % stranica knjižnica nalazi na glavnoj stranici škole i odmah je vidljiva u vertikalnoj navigaciji, ali čak 14 školskih knjižnica ili 28 % ima postavljeno svoju glavnu stranicu kao podstranicu stranice O školi (njih 12 budući da je

CARNet sam dodijelio takav položaj knjižnici u rasporedu navigacije) ili na stranicama Nastava i Moja škola. Iznimno je važno da se taj položaj stranice knjižnice promijeni te da ona postane sastavni dio vertikalne navigacije kako bi svaki korisnik mogao bez problema pristupiti stranicama knjižnice i pronaći traženu informaciju. Također, istraživanjem je utvrđeno da poneki knjižnični sadržaji nisu vezani uz stranicu knjižnice, već su prisutni na nekim drugim stranicama. Ti sadržaji također nisu uzimani u obzir prilikom analize sadržaja budući da je jedan od kriterija bio prisutnost sadržaja samo na glavnim stranicama knjižnice te je i njima dodijeljena oznaka „-“ što označava nepostojanje traženog sadržaja, odnosno ispitivane sastavnice.

Druga su dva zadatka istraživanja bila ispitati i utvrditi prisutnost određenih sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica te ispitati i utvrditi učestalost prisutnih sadržaja na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica. Ti su zadatci ostvareni sadržajnom analizom preporučenih sadržaja četiriju cjelina za svaku školu posebno uz određivanje frekvencije pojavljivanja određenih elemenata izraženih u postotcima čiji su rezultati po školama dostupni u prilogima 2, 3, 4 i 5.

Istraživanje je obuhvatilo 50 matičnih osnovnih škola Zagrebačke županije čije su mrežne stranice analizirane za potrebe izrade ovog diplomskog rada. Iz obrađenih rezultata može se iščitati da mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica uglavnom imaju zastupljene preporučene sadržaje iz većine analiziranih cjelina, ali njih tek 16 % ima natpolovičnu zastupljenost preporučenih sadržaja u svim četirima analiziranim cjelinama.

Pregledom četiriju cjelina i njihovih sastavnica uočeno je da na službenim mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica prevladava sadržaj iz treće cjeline Zbirke, katalozi, e-izvori što upućuje da su školski knjižničari prepoznali važnost pružanja i virtualnih usluga, a ne samo postojećih tradicionalnih kojima su dosada bili orijentirani. Međutim, te su usluge i dalje nedostatne s obzirom na mogućnosti koje se otvaraju u virtualnom svijetu poput osiguravanja pristupa bibliografskim podacima i digitaliziranoj zbirci, usluge vezane uz informacijsku službu i savjetodavni rad, zbirke poveznica... Međutim ni cjeline Informacije i usluge te Upute i aktivnosti ne odstupaju značajno od spomenute treće cjeline tako da se ne može govoriti o značajnim razlikama u prisutnosti određenih sadržaja. Uvjerljivo najslabije prisutne sadržaje ima posljednja cjelina Kreativno izražavanje. Slijedi prikaz prisutnosti te učestalosti određenih preporučenih sadržaja prema četirima prethodno navedenim cjelinama.

Prilikom analize prve sadržajne cjeline Informacije i usluge utvrđeno je da zastupljenost pojedinih sastavnica na uzorku od 50 osnovnoškolskih knjižnica iznosi 33,25 % što ju čini drugom sadržajnom cjelinom po frekvenciji pojavljivanja određenih elemenata. Prema dobivenim podacima iz tablice 1 utvrđuje se da je u prvoj sadržajnoj cjelini ispitivano 16 sastavnica od kojih je najzastupljenija „Radno vrijeme“, a ona se pojavljuje na 40 mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica ili u 80 % slučajeva. Time se može ustvrditi da školski knjižničari smatraju upravu tu informaciju najvažnijom za svoje korisnike. Samo još dvije sastavnice pokazuju svoju prisutnost u nešto većem postotku, a to je „Popis lektira i preporučenih knjiga“ s 58 %, gdje su oba dijela sastavnice i zasebno priznata pa tako 20 knjižnica ima samo popis lektira, 2 knjižnice imaju samo popis preporučenih knjiga za čitanje, a 7 knjižnica ima popis lektira uz popis preporučenih knjiga za čitanje. Druga sastavnica gdje je uočen nešto viši postotak, točnije 56 %, jest sastavnica „Podatci o knjižničaru“ gdje je kao relevantna informacija uključeno ime i prezime knjižničara i/ili stručna sprema. Iako su sve tri navedene sastavnice iskazane u visokom postotku, te bi informacije trebale biti dostupne na svim mrežnim stranicama školskih knjižnica budući da su to osnovne informacije o samoj knjižnici. Preostale ispitivane sastavnice ne prelaze 50 % pojavnosti na mrežnim stranicama školskih knjižnica, a najnižu stopu pojavnosti imaju sastavnice „Zbirke - posebnosti“ te „Brojač posjeta“ sa samo 2 %. Naime, većina mrežnih stranica uključenih škola u istraživanje imaju na naslovnoj stranici modul brojač posjeta, ali on služi za jednostavnu analizu posjećenosti web stranica škole na koje je postavljen. Iako je preporuka CARNet-a da ga se doda na sve stranice, samo jedna školska knjižnica ima vlastiti brojač posjeta svoje mrežne stranice. Preostale sastavnice prisutne su u ispodprosječnom rezultatu što ukazuje na mogućnost unaprjeđenja i dorade sastavnica kako bi se njihova učestalost na mrežnim stranicama školskih knjižnica povećala. Opravdanost tako slabog rezultata za pojedine sastavnice leži u pretpostavci da se npr. dijelovi sastavnice „Dokumenti“ u vidu Pravilnika o radu školske knjižnice, Razvojnog plana i programa ili Plana nabave knjižnične građe mogu pronaći na drugim mjestima školske mrežne stranice, zajedno s ostalim pravilnicima i planovima škole, dok se „Sigurnost na internetu“ češće smatra dijelom nastavnog predmeta Informatike pa se ti podatci mogu pronaći na drugim mjestima, često na vertikalnom desnom stupcu zajedno s kvizovima, anketama itd. koji su također slabo zastupljeni na mrežnim stranicama školskih knjižnica. Prisutnost ostalih ispitivanih sastavnica može se iščitati iz tablice 1 Prisutnost sastavnica u sadržajnoj cjelini Informacije i usluge.

Tablica 1. Prisutnost sastavnica u sadržajnoj cjelini Informacije i usluge

Redni broj	Sastavnica	Σ ; frekvencija (postotak) / 50
1.	autor stranice i objave	20 (40 %)
2.	adresa, kontakt	24 (48 %)
3.	datum posljednje izmjene sadržaja	21 (42 %)
4.	radno vrijeme	40 (80 %)
5.	podatci o knjižničaru	28 (56 %)
6.	prostor knjižnice	13 (26 %)
7.	fond - podjela	20 (40 %)
8.	povijest knjižnice	7 (14 %)
9.	dokumenti	13 (26 %)
10.	usluge knjižnice	24 (48 %)
11.	Pitaj knjižničara	11 (22 %)
12.	zbirke – posebnosti	1 (2 %)
13.	popis lektira i preporučenih knjiga	29 (58 %)
14.	sigurnost na internetu	11 (22 %)
15.	brojač posjeta	1 (2 %)
16.	kviz, ankete, glasovanje	3 (6 %)

Sljedeća analizirana sadržajna cjelina jest Upute i aktivnosti, a utvrđeno je sljedeće: od 7 ispitivanih sastavnica ove cjeline, samo njih 3 prelaze prag od 50 %, a to su „Upute za pretraživanje *online* kataloga“, „Prinove u fondu“ i „RSS – novosti“. Također, valjalo bi istaknuti da frekvencija od 56 % pojavnosti prvih dviju spomenutih sastavnica leži u činjenici da su te sastavnice automatski prisutne ako postoji knjižnični program, što je slučaj u svih 28 školskih knjižnica te ih školski knjižničari nisu samostalno uredili, a što se tiče sastavnice „RSS – novosti“ ona se ponajprije odnosila na modul vijesti ili novosti na mrežnim stranicama knjižnice, dok pojava samog RSS nije ustanovljena kao aktivna, budući da se na ponekim mrežnim stranicama knjižnica pronašla pogreška. Prema tome, ustanovljeno je da 56 % knjižnica postavlja vijesti iz knjižnice na svoje mrežne stranice što u suštini i nije

zadovoljavajuće budući da bi sve knjižnice trebale tu sastavnicu imati kao obveznu jer se važnost njihovog rada ističe upravo kroz te objave na mrežnim stranicama. Podatak koji je uistinu nezadovoljavajući jest prisutnost preostalih četiriju sastavnica druge sadržajne cjeline. Dvije sastavnice s najnižim rezultatom jesu „Upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica“ te „Pojmovnik – informacijska pismenost“ s 2 %, odnosno 4 % učestalosti. Može se ustanoviti da su izostale dvije vrlo važne informacije, a prva od njih je „Kako se koristiti mrežnim stranicama knjižnice“ što može biti presudno za zadržavanje korisnika na samoj mrežnoj stranici knjižnice, kao i za uspješnost pronalaska tražene informacije. Druga važna informacija koja izostaje na 96 % mrežnih stranica školskih knjižnica jest „Pojmovnik informacijske pismenosti“ što je vrlo zabrinjavajuće budući da se razvijanje informacijske pismenosti smatra jednom od najvažnijih vještina koje bi učenici trebali usvojiti te temeljnom zadaćom knjižnica u poučavanju iste. U tablici 2 vidljivi su svi dobiveni rezultati vezani uz drugu sadržajnu cjelinu.

Tablica 2. Prisutnost sastavnica u sadržajnoj cjelini Upute i aktivnosti

Redni broj	Sastavnica	Σ: frekvencija (postotak) / 50
1.	upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica	1 (2 %)
2.	upute i pomoć za korištenje knjižnica	7 (14 %)
3.	upute za pretraživanje <i>online</i> kataloga	28 (56 %)
4.	pojmovnik – informacijska pismenost	2 (4 %)
5.	kalendar događanja	6 (12 %)
6.	prinove u fondu	28 (56 %)
7.	RSS - novosti	28 (56 %)

Sljedeća sadržajna cjelina koja se analizirala jest Zbirke, katalogi, e-izvori, a iščitavanjem podataka utvrđeno je da je upravo ova sadržajna cjelina pokazala najveću pojavnost analiziranih sastavnica u odnosu na sve četiri sadržajne cjeline s 39,33 % prisutnosti sadržaja. Takav podatak sugerira da školski knjižničari uviđaju važnost virtualnih usluga budući da upravo ta sadržajna cjelina obuhvaća sastavnice koje isključivo funkcioniraju na mreži te je njihova svrha omogućavanje pristupa važnim informacijama i korištenje *online* usluga u bilo koje vrijeme i s bilo kojeg mjesta. Međutim, gledano u širem kontekstu, promatrane sastavnice

nedovoljno su zastupljene na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica i ovdje svakako postoji prostor za unaprjeđenjem budući da ova cjelina ne zahtijeva stalne promjene, već jednom postavljene sastavnice mogu duže vremena funkcionirati bez potrebe za ažuriranjima. U ovoj je sadržajnoj cjelini analizirano dvanaest sastavnica, a uočeno je da se na mrežnim stranicama školskih knjižnica najčešće mogu pronaći „e-izvori o gradu i županiji“ s rezultatom od 64 %. Još tri sastavnice imaju iznadprosječnu pojavnost u ovoj cjelini, a radi se „Tražilici mrežnih stranica knjižnice“ i „e-katalog“ s 58 %, a „Medijski sadržaji“ nalaze se na 54 % mrežnih stranica. Tražilica bi svakako trebala biti neizostavan dio svake mrežne stranice knjižnice i ovdje svakako treba uvesti promjene. Također, istraživanjem je uočeno da su tražilice često smještene na neprimjerenim mjestima mrežnih stranica pa ih često možemo pronaći u vertikalnom desnom stupcu na samome dnu što uistinu čini problem jer korisniku nije uočljiva i lako dostupna. Nadalje, težnja je svih školskih knjižnica da uvedu knjižnične programe koji bi im olakšali rad s knjižničnom građom, a samim time omogućio bi se i pristup e-katalogu. Od analiziranih 50 osnovnoškolskih knjižnica njih 29 ili (58 %) ima aktivne poveznice na svoje e-kataloge. U obzir treba uzeti da nemaju sve knjižnice knjižnične programe i e-kataloge, ali je također uočeno da postoje škole koje imaju potreban alat, ali su im poveznice na e-kataloge neaktivne te su samim time i beskorisne. Školski knjižničar kao odgovorna osoba za održavanje mrežne stranice knjižnice trebao bi voditi brigu o postavljenim sadržajima na svojim stranicama te ih uredno osvježavati i činiti dostupnima. Preostale sastavnice imaju nešto slabiju pojavnost na mrežnim stranicama od kojih prednjače „Sadržaji za razonodu na internetu“ te „Virtualna referentna zbirka“. Međutim, podatak koji zabrinjava jest taj da samo 9 osnovnoškolskih knjižnica ili njih 18 % ima poveznice na e-knjige i/ili e-lektire. Taj je broj iznimno malen, tim više što se na samom početku pandemije uzrokovane širenjem virusa SARS-CoV-2 onemogućio fizički pristup knjižnicama i posuđivanje tiskane građe te je u nekom trenutku sve postavljeno na mrežu, ali prema utvrđenim podacima, mnoge se knjižnice nisu suočile s nastalim problemom i ponudile učenicima rješenje u vidu e-lektira ili e-knjiga. Najlošije zastupljena sastavnica u analiziranoj sadržajnoj cjelini jest svakako „Web tražilica“ koju ima samo jedna škola. Taj je sastavnica preporučena, ne i obvezna, što obrazlaže tako slabu pojavnost. Pojavnost preostalih sastavnica moguće je iščitati iz tablice 3 koja slijedi.

Tablica 3. Prisutnost sastavnica u cjelini Zbirke, katalogi, e-izvori

Redni broj	Sastavnica	Σ; frekvencija (postotak) / 50
1.	tražilica mrežnih stranica knjižnice	29 (58 %)
2.	web tražilica	1 (2 %)
3.	e-katalog	29 (58 %)
4.	e-knjige, e-lektire	9 (18 %)
5.	e-izvori o gradu i županiji	32 (64 %)
6.	e-časopisi	18 (36 %)
7.	virtualna referentna zbirka	23 (46 %)
8.	medijski sadržaji	27 (54 %)
9.	poveznice na stranice drugih knjižnica	19 (38 %)
10.	sadržaji za razonodu na internetu	24 (48 %)
11.	e-izvori za nastavnike	22 (44 %)
12.	online izložba	1 (2 %)

Posljednja analizirana sadržajna cjelina Kreativno izražavanje sastojala se od samo pet ispitivanih sastavnica te je ujedno i najlošije zastupljena cjelina na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica s rezultatom od 10 %. Ovo je svakako cjelina u kojoj sve škole mogu učiniti napredak, a loš rezultat upućuje da školski knjižničari ne smatraju kreativno izražavanje važnim stavkama na svojim mrežnim stranicama. Sve su sastavnice vrlo slabo zastupljene te nijedna od njih nije prešla više od 16 % pojavnosti. Ono čemu knjižničari daju najviše mrežnog prostora jesu izvannastavne aktivnosti koje vode, a ono što zabrinjava jest vrlo slab sadržaj alata Weba 2.0. Knjižnica bi trebala odgovarati na zahtjeve svojih korisnika te im stoga omogućiti korištenje alata Weba 2.0 te se na taj način prilagoditi vremenu i potrebama korisnika koji žele pristup sadržaju, neovisno o vremenu i mjestu s kojeg potražuju. Korisnici tada postaju aktivni stvaratelji i uređivači mrežnih stranica, a sve to vodi i stvaranju knjižnice 2.0. Pojavnost analiziranih sastavnica može se promotriti u tablici 4.

Tablica 4. Prisutnost sastavnica u cjelini Kreativno izražavanje

Redni broj	Sastavnica	Σ; frekvencija (postotak) / 50
1.	knjižničarske recenzije	1 (2 %)
2.	korisničke recenzije	3 (6 %)
3.	izvannastavna aktivnost	8 (16 %)
4.	izložba korisničkih radova	6 (12 %)
5.	web 2.0; Facebook, Instagram, wiki, blog, videocast...	7 (14 %)

4.2. Verifikacija rezultata

Ravnajući se prema izraženom predmetu i cilju istraživanja, postavljene su tri hipoteze te se prema rezultatima koji su iskazani analizom mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije izvršila njihova verifikacija.

H₁ Službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije uglavnom nemaju razgranatu strukturu stranica.

Analizom podataka na postavljenu hipotezu došlo se do zaključka da se prva hipoteza u potpunosti može potvrditi budući da većina mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica nema razgranatu strukturu stranica, odnosno njih 40 % ima razgranatu strukturu. S obzirom na dobivene rezultate može se zaključiti da svakako postoji razvijena svijest o važnosti prisustva na mrežnom mjestu budući da 98 % knjižnica ima svoje stranice, ali njihovo mrežno oblikovanje još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini kada se radi o mogućnostima dizajna, sadržaja, upotrebljivosti, preglednosti itd. No, ono što je poticajno jest da 32 % osnovnoškolskih knjižnica ima nekoliko mrežnih stranica uz glavnu stranicu te imaju tendenciju daljnjeg rasta što će svakako utjecati na razvoj razgranatih struktura mrežnih stranica.

Na osnovi dobivenih rezultata može se zaključiti da se hipoteza H₁ u potpunosti prihvaća.

H₂ Službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije uglavnom sadrže preporučeni sadržaj.

O postojanju čvrstih rezultata koji bi u potpunosti potvrdili drugu hipotezu ne može se govoriti. Naime, iz obrađenih rezultata može se iščitati da mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica imaju zastupljene preporučene sadržaje iz većine analiziranih cjelina, ali njih tek 16 % ima natpolovičnu zastupljenost preporučenih sadržaja u svim četirima analiziranim cjelinama, što čini 8 škola. Od ukupno 40 analiziranih sastavnica raspoređenih u četiri sadržajne cjeline, njih 20 javlja se s frekvencijom većom od 35 %, a njih tek 10 s frekvencijom većom od 50 %. Stoga se može zaključiti da stranice osnovnoškolskih knjižnica imaju preporučene sadržaje, ali da svakako trebaju raditi na nadogradnji istih budući da je prosjek kojim je izražena prisutnost svih sastavnica izražen u 35,32 % uzorka. Sastavnica koja se pojavljuje na najviše mrežnih stranica jest „Radno vrijeme“ u sadržajnoj cjelini Informacije i usluge, a istaknuta je na mrežnim stranicama 40 knjižnica ili 80 % uzorka. Također, uočeno je da ne postoji sastavnica koju niti jedna knjižnica ne sadržava, ali nekoliko je sastavnica primijećeno tek kod jedne školske knjižnice, a to su redom „Zbirke – posebnosti“, „Brojač posjeta“, „Upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica“, *Online izložbe*“, „Web tražilica“ i „Knjižničarske recenzije“, što čini tek 2 % ispitivanog uzorka.

Na osnovi dobivenih rezultata može se zaključiti da se hipoteza H₂ djelomično prihvaća.

H₃ Službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije najčešće nude osnovne informacije o knjižnici i njezinim uslugama.

Posljednja hipoteza postavljena je na temelju prijašnjih istraživanja koja su upućivala na to da su pretežno osnovne informacije o knjižnici i njezinim uslugama najzastupljeniji sadržaji na mrežnim stranicama knjižnica. Međutim, analizom pojedinih sadržajnih cjelina uočeno je sljedeće: prva sadržajna cjelina Informacije i usluge ima zastupljene sastavnice s frekvencijom od 33,25 %, druga sadržajna cjelina Upute i aktivnosti bilježi 28,29 %, treća sadržajna cjelina Zbirke, katalozi, e-izvori ostvaruje 39,33 %, a četvrta sadržajna cjelina Kreativno izražavanje nosi tek 10 %. Time je jasno vidljivo da upravo treća sadržajna cjelina Zbirke, katalozi, e-izvori jest ona čije su sastavnice pojedinačno najzastupljenije na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije te se time odbacuje postavljena hipoteza. Mogući uzrok takvog rezultata valja potražiti u podatku da sastavnice treće cjeline jesu pretežito sastavnice koje uključuju postavljanje tek poveznica na mrežne stranice što ne

iziskuje pretjerane napore budući da ih je lako preuzeti i s drugih mrežnih stranica, što knjižničari postaju svjesni važnosti prisutnosti na mreži pa omogućavaju svojim korisnicima da pristupe sadržaju i na internetu i što uočavaju da se potrebe korisnika mijenjaju te da oni sve više vremena provode na mreži kako bi tamo pronašli tražene informacije koje su im dostupne 24 sata dnevno s bilo kojeg mjesta. U svakom slučaju valja naglasiti da druga sadržajna cjelina po zastupljenosti pojedinih sastavnica jest Informacije i usluge s neznatnom razlikom pa se može zaključiti da je do nedavno zasigurno ta sadržajna cjelina bila vodeća prema zastupljenosti njezinih sastavnica, ali promjene izazvane globalnom pandemijom, novonastalim uvjetima rada i općenitom promjenom svijesti knjižničara o potrebama svojih korisnika, uvelike su utjecale i na kreiranje sadržaja na mrežnim stranicama osnovnoškolskih knjižnica.

Na osnovi dobivenih rezultata može se zaključiti da se hipoteza H3 odbacuje.

5. Zaključak

Posljednja desetljeća donijela su velike promjene u poslovanju knjižnica, pa tako i školskih koje su svoje promjene doživljavale na dvjema razinama: školskoj i knjižničnoj. Odnos prema učenju promijenio se novim konceptom cjeloživotnog učenja, postavljanjem učenika u središte odgojno-obrazovnog procesa te uvođenjem novih kurikuluma nastavnih predmeta i međupredmetnih tema, dok je s druge strane jačala informacijsko-komunikacijska tehnologija, informacijska pismenost i alati Weba 2.0 koji su značajno unaprijedili rad i ulogu školskog knjižničara u odgojno-obrazovnom procesu.

Izvrstan način promidžbe rada svake školske knjižnice jest stvaranje službenih mrežnih stranica koje se između ostalog na taj način i približuju svojim korisnicima. Promatrane mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije napravile su korak naprijed u ostvarivanju prijašnjih težnji o sadržajnoj uređenosti istih. Prostor za daljnjim napredovanjem svakako postoji, a uz prisutne smjernice za izradu mrežnih stranica taj im je put olakšan.

Sadržajna analiza u ovome radu obuhvatila je četiri osnovne sadržajne cjeline: Informacije i usluge, Upute i aktivnosti, Zbirke, katalozi, e-izvori i Kreativno izražavanje koje obuhvaćaju niz sastavnica. Uočeno je da službene mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije nemaju razgranatu strukturu stranica, ali vidljiv je napredak u odnosu na prijašnja stanja te su mnoge knjižnice vrlo blizu da ostvare taj cilj. Njegovim ostvarenjem te će mrežne stranice zasigurno ponuditi i više od obveznih sadržaja koji će biti uočljivi, lako dostupni, pregledni, sustavni te korisni potražiteljima informacija.

Sadržaji na mrežnim stranicama najvažniji su njihov segment i od iznimne je važnosti kako će biti strukturirani. Poštujući smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica uočeno je da je očekivani sadržaj djelomično prisutan na službenim mrežnim stranicama školskih knjižnica. Veća pojavnost sastavnica može se uočiti u sadržajnim cjelinama Zbirke, katalozi, e-izvori te Informacije i usluge, dok u drugim dvjema sadržajnim cjelinama postoji veći prostor za nadogradnju. Ovakav rezultat ne čudi budući da su mrežne stranice školskih knjižnica od svojih početaka zastupale tradicionalnost usluga i zadržavale statičnost stranice gdje je proces pretraživanja informacija završavao na pronalasku iste. Međutim, promjene koje dotiču sve sfere odgojno-obrazovnog procesa utjecale su i na svijest knjižničara na način da su prepoznali važnost postojanja i pružanja virtualnih usluga te su se sadržaji treće sadržajne cjeline znatno češće počeli pojavljivati na ispitivanim mrežnim stranicama školskih knjižnica u odnosu na prethodne godine. Jasno je da su knjižničari uočili promjene izazvane različitim društvenim,

socijalnim, obrazovnim, kulturnim i drugim politikama te su primijetili da se potrebe njihovih korisnika mijenjaju, da su to generacije koje sve više vremena provode na mreži i žele dostupnost informacija u bilo kojem trenutku i s bilo kojeg mjesta.

Knjižnice moraju prilagoditi svoje poslovanje i usluge potrebama svojih korisnika i vremenu u kojem djeluju. Prisustvo novih tehnologija utjecalo je na tu prilagodbu, a uloga knjižničara dobila je nove dimenzije. Generalni zaključak jest da Internet pruža razne mogućnosti koje knjižnice trebaju prihvatiti s dobrom prosudbom, a ne zadržati se na jednostavnim mrežnim stranicama koje i dalje nude samo tradicionalne usluge te ne posežu za virtualnim uključivanjem korisnika u kreiranju mrežnog sadržaja. Stoga knjižničari moraju biti dorasli potrebama svojih korisnika, novim informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te se trebaju stalno stručno usavršavati kako bi jačali potrebne kompetencije i vještine za rad u novom dobu.

6. Literatura

1. Bando, I. Analiza kulturne i javne djelatnosti u kurikulumima osnovnoškolskih knjižnica Slavonije i Baranje. // Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2017. Dostupno na: <https://dr.nsk.hr/islandora/object/dsos%3A30> (6.7.2021.).
2. Braim Vlahović, G. Mrežne stranice osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije – diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu, 2014.
3. CARNet web za škole. // CARNet. Dostupno na: <https://www.carnet.hr/usluga/webza-skole/> (25.5.2021.).
4. Cimprešak M. Digitalna knjižnica. // U : Heritage Live : Upravljanje baštinom uz pomoć informacijskih alata / uredili Stančić, H. ; Zanier, K. Koper : Univerzitetna Založba Annales. (2012), 32-36.
5. Dukić, Z. Školska knjižnica u virtualnom prostoru : od mrežne stranice do virtualne zajednice učenja. // Zbornik radova 24. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske. Smjernice za rad školskog knjižničara. / Mićanović, M. (ur.). Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2012. Str. 23-32.
6. Faletar, S. ; Golub, K. ; Sudarević, A. Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica : usporedba hrvatskih i stranih primjera. // Zbornik radova 14. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske. / Šušnjić, B. ; Franko, Đ. ; Canziani Jakšić, T. (ur.). Rijeka : Ministarstvo prosvjete i sporta RH : Zavod za unapređenje školstva : Prva sušačka gimnazija u Rijeci, 2003. Str. 65-82.
7. Galić, S. Suvremeno školsko knjižničarstvo // Život i škola. 28, 2(2012), 207-218.
8. IFLA-in Manifest o Internetu. // IFLA. Dostupno na: <https://www.ifla.org/files/assets/faife/publications/policy-documents/internet-manifesto-hr.pdf> (26.6.2021.).
9. Johnson, K. Knjižnična podrška za online učenje: e-izvori, e-usluge i ljudski faktor. // Edupoint : časopis o primjeni informacijskih tehnologija u obrazovanju. 7(2007). Dostupno na: <http://edupoint.carnet.hr/casopis/60/clanci/3.html> (7.7.2021.).
10. Konvencija o pravima djeteta. // UNICEF. Dostupno na: https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf (7.7.2021.).

11. Kovačević, D. ; Lasić-Lazić, J. ; Lovrinčević, J. Školska knjižnica-korak dalje. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske studije Filozofskog fakulteta u Zagrebu : Altagama, 2004.
12. Kovačević, D. ; Lovrinčević, J. Školski knjižničar. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2012.
13. Lazzarich, L. Koliko mrežne stranice knjižnica mogu pomoći ili odmoći u promidžbi? // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 46, 3/4(2003), 119-124.
14. Lovrinčević, J. ; Kovačević, D. ; Lasić-Lazić, J.; Banek Zorica, M. Znanjem do znanja: Prilog metodici rada školskog knjižničara. Zagreb : Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske studije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 2005.
15. Osnovne škole. // Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Dostupno na: <http://mzos.hr/dbApp/pregled.aspx?appName=OS> (11.5.2021.).
16. Petrić, T. Mrežne stranice sveučilišnih knjižnica : knjižničarske usluge i strukovna etika // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 56, 1/2(2013), 193-221.
17. Pojmovnik koronavirusa. // JEZIK.HRvatski. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2021. Dostupno na: <https://jezik.hr/koronavirus/pretraga/?search=lockdown> (11.5.2021.).
18. Stojanovski, J. Analiza sadržaja web stranica visokoškolskih knjižnica s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice. // Sveučilište u Zagrebu, 2011. Dostupno na: http://fulir.irb.hr/414/1/PHD_Stojanovski2011.pdf (28.5.2021.).
19. Stojanovski, J.; Pažur, I. Hrvatske knjižnice na webu : prosudba sadržaja. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 45, ½(2002), 83-101. Dostupno na: <https://www.bib.irb.hr/71001> (7.7.2021.).
20. Stropnik, A. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji za mlade. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013.
21. Špiranec, S. Virtualna učionica NSK ili kako su knjižnice zakucale na vrata e-učenja. // Edupoint : časopis o primjeni informacijskih tehnologija u obrazovanju. 4(2004). Dostupno na: <http://edupoint.carnet.hr/casopis/25/clanci/1.html> (7.7.2021.).
22. UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. // IFLA. Dostupno na: <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/schoollibrary-manifesto-hr.pdf> (15.5.2021.).
23. Virtualne na jednom mjestu! // Hrvatska mreža školskih knjižničara. Dostupno na:

http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Virtualne_na_jednom_mjestu!

(20.4.2021.).

24. Zubac, A.; Tominac, A. Digitalna knjižnica kao potpora sveučilišnoj nastavi i istraživačkome radu na daljinu : e-izvori za e-učenje na hrvatskim sveučilištima // Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 55, 2(2012), 65-82.
25. WWW (Mrežna stranica). // Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na:
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=66413> (12.6.2021.).

Popis tablica

Tablica 1. Prisutnost sastavnica u sadržajnoj cjelini Informacije i usluge.....	30
Tablica 2. Prisutnost sastavnica u sadržajnoj cjelini Upute i aktivnosti.....	31
Tablica 3. Prisutnost sastavnica u cjelini Zbirke, katalozi, e-izvori.....	33
Tablica 4. Prisutnost sastavnica u cjelini Kreativno izražavanje.....	34

Popis grafikona

Grafikon 1. Struktura mrežnih stranica knjižnica OŠ Zagrebačke županije.....	25
Grafikon 2. Izbor sustava za postavljanje mrežnih stranica.....	26
Grafikon 3. Položaj stranica knjižnice na glavnoj stranici škole.....	27

Prilozi

Prilog 1 - Popis osnovnih škola Zagrebačke županije

1. OŠ Josipa Zorića, Dugo Selo: <http://os-jzorica-dugo-selo.skole.hr/skola/knjiznica>
2. OŠ „Ivan Benković“, Dugo Selo: <http://os-ibenkovic-dugo-selo.skole.hr/skola/knjiznica>
3. OŠ Đure Deželića, Ivanić Grad: <http://os-gjdezeliica-ivanicgrad.skole.hr/knjiznica>
4. OŠ Stjepana Basaričeka, Ivanić Grad: <http://os-sbasariceka-ivanicgrad.skole.hr/knjiznica>
5. OŠ Josipa Badalića, Graberje Ivaničko: <http://os-jbadalica-graberjeivanicko.skole.hr/skola/knjiznica>
6. OŠ Posavski Bregi, Posavski Bregi: <http://os-posavski-bregi.skole.hr/skola/knjiznica>
7. OŠ „Ljubo Babić“, Jastrebarsko: <http://os-ljbabic-jastrebarsko.skole.hr/knjiznica>
8. OŠ Bogumila Tonija, Samobor: <http://os-bogumil-toni-samobor.skole.hr/skola/knjiznica>
9. OŠ Mihaela Šiloboda, Sveti Martin pod Okićem: <https://osmsiloboda.hr/skolska-knjiznica/>
10. OŠ Samobor, Samobor: <http://os-samobor.skole.hr/skola/knjiznica>
11. OŠ Milana Langa, Bregana: <http://os-mlanga-bregana.skole.hr/knjiznica>
12. OŠ Nova škola, Samobor: <https://www.novaskola.hr/>
13. OŠ Rude, Rude: <http://os-rude.skole.hr/skola/knjiznica>
14. OŠ Eugena Kvaternika, Velika Gorica: <http://os-ekvaternika-velikagorica.skole.hr/>
15. OŠ Jurja Habelića, Velika Gorica: <http://os-jhabelica-velikagorica.skole.hr/skola/knjiznica>
16. OŠ Vukovina, Vukovina: <http://os-vukovina.skole.hr/skola/knjiznica>
17. OŠ Nikole Hribara, Velika Gorica: http://www.os-nhribara-velikagorica.skole.hr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=37&Itemid=62
18. OŠ Eugena Kumičića, Velika Gorica: <http://os-ekumicica-velikagorica.skole.hr/knjiznica>
19. OŠ Velika Mlaka, Velika Mlaka: <http://os-velika-mlaka.skole.hr/skola/knjiznica>
20. OŠ Novo Čiče, Novo Čiče: <http://os-novo-cice.skole.hr/knjiznica>
21. OŠ Šćitarjevo, Šćitarjevo: <http://os-scitarjevo.skole.hr/skola/knjiznica>
22. OŠ Krunoslava Kutena, Vrbovec: <http://os-kkutena-vrbovec.skole.hr/skola/knjiznica>
23. OŠ Marije Jurić Zagorke, Vrbovec: <http://www.os-mjzagorke-vrbovec.skole.hr/skola/knjiznica>
24. OŠ Antuna Augustinčića, Zaprešić: <http://os-augustincica-zapresic.skole.hr/skola/knjiznica>
25. OŠ Ljudevita Gaja, Zaprešić: <http://os-ljudevita-gaja-zapresic.skole.hr/skola/knjiznica>
26. OŠ Kupljenovo, Kupljenovo: <http://os-kupljenovo.skole.hr/skola/knjiznica>
27. OŠ Dragutina Domjanića, Sveti Ivan Zelina: <http://www.os-ddomjanic-zelina.skole.hr/skola/knjiznica>
28. OŠ Ksavera Šandora Đalskog, Donja Zelina: <http://os-ksdjalski-donjazelina.skole.hr/skola/knjiznica>
29. OŠ Ivana Perkovca, Šenkovac: <http://os-iperkovca-senkovec.skole.hr/skola/knjiznica>

30. OŠ Ivane Brlić Mažuranić, Prigorje Brdovečko: <http://www.os-ibmazuranic-prigorjebrdovecko.skole.hr/skola/knjiznica>
31. OŠ „Pavao Belas“, Brdovec: <http://os-pavao-belas.skole.hr/>
32. OŠ Rugvica, Rugvica: <http://os-rugvica.skole.hr/skola/knjiznica>
33. OŠ „Stjepan Radić“, Božjakovina: <http://os-stjepan-radic-bozjakovina.skole.hr/knjiznica>
34. OŠ Pušća, Donja Pušća: <http://os-pusca-donja.skole.hr/skola/knjiznica>
35. OŠ Sveta Nedjelja, Sveta Nedjelja: <http://os-sveta-nedelja.skole.hr/skola/knjiznica>
36. OŠ Klinča Sela, Klinča Sela: <http://www.os-klinca-sela.skole.hr/knjiznica.php>
37. OŠ „Vladimir Nazor“, Pisarovina: <https://osvnazor-pisarovina.hr/moja-skola/skolska-knjiznica/>
38. OŠ „Kardinal Alojzije Stepinac“, Krašić: http://os-alojzije-stepinac-krasic.skole.hr/knji_nica
39. OŠ „Vladimir Deščak“, Novaki: http://www.os-vladimir-descak.skole.hr/knji_nica
40. OŠ Gradec, Gradec: http://os-gradec.skole.hr/knji_nica
41. OŠ Dubrava, Dubrava: <http://os-dubrava.skole.hr/skola/knjiznica>
42. OŠ Jakovlje, Jakovlje: http://os-jakovlje.skole.hr/naslovnica/knji_nica
43. OŠ braće Radića, Kloštar Ivanić: <http://os-brace-radica-klostarivanic.skole.hr/skola/knjiznica>
44. OŠ Milke Trnine, Križ: <http://www.os-mtrnine-kriz.skole.hr/knjiznica/>
45. OŠ Ante Kovačića, Marija Gorica: <http://os-akovacica-mgorica.skole.hr/skola/knjiznica>
46. OŠ Pokupsko, Pokupsko: <http://os-pokupsko.skole.hr/skola/knjiznica>
47. OŠ Slavka Kolara, Kravarsko: <http://os-skolara-kravarsko.skole.hr/skola>
48. OŠ Bistra, Poljanica Bistranska: <http://os-bistra.skole.hr/skola/knjiznica>
49. OŠ Luka, Luka: http://os-luka.skole.hr/knji_nica
50. OŠ Bedenica, Bedenica: <http://os-bedenica.skole.hr/skola/knjiznica>

Prilog 2 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u prvoj sadržajnoj cjelini
Informacije i usluge

ŠKOLA	Informacije i usluge															
	autor stranice i objave	adresa, kontakt	datum posljednje izmjene sadržaja	radno vrijeme	podatci o knjižničaru	prostor knjižnice	fond - podjela	povijest knjižnice	dokumenti	usluge knjižnice	Pitaj knjižničara	zbirke - posebnosti	popis lektira i preporučenih knjiga	sigurnost na internetu	brojač posjeta	kviz, ankete, glasovanje
1.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	PL	-	-	-
2.	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	PL	+	-	-
3.	-/+	+	-/+	+	-	-	+	-	-	+	-	-	PL	+	-	-
4.	-/+	-	-/+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	PL	+	-	-
5.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
6.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	-	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	PK	+	-	-
8.	+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	PL	+	-	-
9.	-	+	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	PL	+	-	-
10.	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. *	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	PL	-	-	-
15.	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	(+)	+	+
16.	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	PL	-	-	-
17.	-	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-
18.	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	-	-	-
19.	-/+	+	-/+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	PL	-	-	-
20.	-/+	+	-/+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-
21.	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	-/+	-	-/+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	PL	-	-	-
23.	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	PL	-	-	+
24.	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	PK	-	-	-
25.	-/+	+	-/+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	PL	-	-	-

ŠKOLA	Kriteriji															
	autor stranice i objave	adresa, kontakt	datum posljednje izmjene sadržaja	radno vrijeme	podatci o knjižničaru	prostor knjižnice	fond - podjela	povijest knjižnice	dokumenti	usluge knjižnice	Pitaj knjižničara	zbirke - posebnosti	popis lektira i preporučenih knjiga	sigurnost na internetu	brojač posjeta	kviz, ankete, glasovanje
26.	-/+	-	-/+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	PL	-	-	-	-
28.	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30.	-/+	+	-/+	+	+	-	-	+	+	-	+	-	+	+	-	-
31.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32.	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	PL	-	-	-
33.	-/+	+	-/+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+
34.	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	-	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	PL	-	-	-
36.	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
37.	+/-	+	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	PL	-	-	-
38.	-	-	-	+	+	-	+	-	+	+	-	-	+	-	-	-
39.	-	+	-	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-
40.	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
41.	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+	-	-	PL	-	-	-
42.	-/+	-	-/+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	PL	-	-	-
43.	-/+	-	-/+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	+	-	-
44.	-/+	+	-/+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
46.	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+	-	-	PL	-	-	-
47.*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48.	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-
49.	-	-	-/+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-
50.	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	PL	-	-	-

Prilog 3 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u drugoj sadržajnoj cjelini

Upute i aktivnosti

ŠKOLA	upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica	upute i pomoć za korištenje knjižnice	upute za pretraživanje <i>online</i> kataloga	pojmovnik – informacijska pismenost	kalendar događanja	prinove u fondu	RSS - novosti
1.	-	-	-	-	-	-	-
2.	-	-	-	-	-	-	+
3.	-	-	+	-	+	+	+
4.	-	+	+	-	-	-	+
5.	-	-	-	-	-	-	-
6.	-	-	+	-	-	-	-
7.	-	-	+	+	-	+	+
8.	-	-	-	-	-	-	+
9.	-	+	+	-	-	+	+
10.	-	-	-	-	-	-	-
11.	-	-	-	-	-	-	+
12.*	-	-	-	-	-	-	-
13.	-	-	-	-	-	-	-
14.	-	-	+	-	-	+	+
15.	+	+	+	+	(+)	+	+
16.	-	-	+	-	-	+	-
17.	-	-	+	-	-	+	-
18.	-	-	+	-	-	+	+
19.	-	-	+	-	-	+	+
20.	-	-	+	-	-	+	+
21.	-	-	+	-	-	+	-
22.	-	-	-	-	-	-	+
23.	-	-	+	-	-	+	+
24.	-	-	+	-	-	+	-
25.	-	+	+	-	+	+	+

ŠKOLA	upute i pomoć za korištenje mrežnih stranica	upute i pomoć za korištenje knjižnice	upute za pretraživanje <i>online</i> kataloga	pojmovnik – informacijska pismenost	kalendar događanja	prinove u fondu	RSS - novosti
26.	-	-	+	-	+	+	-
27.	-	+	+	-	-	+	+
28.	-	-	-	-	-	-	+
29.	-	-	-	-	-	-	-
30.	-	-	+	-	-	+	+
31.	-	-	-	-	-	-	-
32.	-	-	-	-	-	+	-
33.	-	+	+	-	-	+	+
34.	-	-	+	-	-	+	-
35.	-	-	-	-	-	-	+
36.	-	-	+	-	-	+	+
37.	-	+	-	-	+	-	+
38.	-	-	+	-	-	+	-
39.	-	-	+	-	-	+	+
40.	-	-	+	-	-	+	-
41.	-	-	-	-	-	-	-
42.	-	-	+	-	+	+	+
43.	-	-	-	-	-	-	+
44.	-	-	-	-	-	+	+
45.	-	-	-	-	-	-	+
46.	-	-	-	-	-	-	-
47.*	-	-	-	-	-	-	-
48.	-	-	+	-	-	+	-
49.	-	-	-	-	-	-	+
50.	-	-	+	-	-	+	-

**Prilog 4 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u trećoj sadržajnoj cjelini
Zbirke, katalogi, e-izvori**

ŠKOLA	tražilica mrežnih stranica	tražilica	e-katalog	e-izvori o gradu i županiji	e-knjige, e-lektire	e-časopisi	virtualna referentna zbirka	medijski sadržaji	poveznice na stranice drugih knjižnica	sadržaji za razonodu na internetu	e-izvori za nastavnike	online izložba
	knjižnice	web tražilica										
1.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-	+	-
3.	-	-	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-
4.	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-
5.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	-	-
6.	-	-	+	+	-	+	-	+	-	+	-	-
7.	+	-	+	-	+	-	+	+	-	-	+	-
8.	-	-	+	-	+	-	+	+	-	+	+	-
9.	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-
10.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-
15.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
16.	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-
17.	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
18.	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	-
19.	+	-	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-
20.	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-
21.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-
23.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24.	-	-	+	-	+	-	+	+	+	+	-	-
25.	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-

ŠKOLA													
	tražilica mrežnih stranica knjižnice	web tražilica	e-katalog	e-izvori o gradu i županiji	e-knjige, e-lektire	e-časopisi	virtualna referentna zbirka	medijski sadržaji	poveznice na stranice drugih knjižnica	sadržaji za razonodu na internetu	e-izvori za nastavnike	online izložba	
26.	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-	-	
27.	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	
28.	+	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	
29.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
30.	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	
31.*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
32.	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	
33.	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	
34.	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	
35.	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	
36.	+	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	
37.	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	
38.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
39.	+	-	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-	
40.	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	
41.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
42.	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-	
43.	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	
44.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
45.	+	-	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-	
46.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
47.*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
48.	-	-	+	+	+	-	-	+	+	-	-	-	
49.	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	
50.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Prilog 5 - Prikaz pojavnosti preporučenih sadržaja u četvrtoj sadržajnoj cjelini

Kreativno izražavanje

ŠKOLA	knjižničarske recenzije	korisničke recenzije	izvannastavna aktivnost	izložba korisničkih radova	web 2.0: Facebook, Instagram, wiki, blog, videocast...
1.	-	-	-	-	-
2.	-	-	-	+	-
3.	-	-	-	-	-
4.	-	-	+	-	-
5.	-	-	-	-	-
6.	-	-	-	-	-
7.	+	+	-	-	-
8.	-	-	-	-	-
9.	-	-	-	-	+
10.	-	-	-	-	-
11.	-	-	-	-	-
12.	-	-	-	-	-
13.	-	-	-	-	-
14.	-	-	-	-	-
15.	-	-	+	+	-
16.	-	-	-	-	-
17.	-	+	+	-	-
18.	-	-	+	-	-
19.	-	-	-	+	-
20.	-	-	+	-	-
21.	-	-	-	-	-
22.	-	-	-	-	-
23.	-	-	-	-	-
24.	-	-	-	-	-
25.	-	-	-	-	+

ŠKOLA	knjižničarske recenzije	korisničke recenzije	izvannastavna aktivnost	izložba korisničkih radova	web 2.0: Facebook, Instagram, wiki, blog, videocast...
26.	-	-	-	-	-
27.	-	-	-	+	+
28.	-	-	-	-	-
29.	-	-	-	-	-
30.	-	-	-	-	-
31.	-	-	-	-	-
32.	-	-	-	-	-
33.	-	-	+	-	-
34.	-	-	-	-	+
35.	-	-	-	-	-
36.	-	+	+	-	-
37.	-	-	-	-	-
38.	-	-	-	-	-
39.	-	-	-	+	-
40.	-	-	-	-	-
41.	-	-	-	-	-
42.	-	-	-	+	+
43.	-	-	-	-	-
44.	-	-	-	-	-
45.	-	-	-	-	-
46.	-	-	+	-	-
47.*	-	-	-	-	-
48.	-	-	-	-	+
49.	-	-	-	-	+
50.	-	-	-	-	-

Pregled i sadržajna analiza službenih mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije

Sažetak

Razvoj novih tehnologija doveo je i do promjena u načinu poslovanja svih knjižnica, time i školskih. Uočava se važnost prisutnosti u virtualnim prostorima te pružanja informacijskih usluga. Razvijaju se i knjižnične mrežne stranice koje omogućuju svojim korisnicima nesmetan pristup informacijama i korištenje *online* usluga u bilo kojem trenutku, s bilo kojeg mjesta. Sadržaji koji se postavljaju na mrežne stranice knjižnica usmjereni su na potrebe korisnika, a lako i brzo pretraživanje stranica jedan je od osnovnih zahtjeva koje postavljaju korisnici.

Dosadašnja istraživanja utvrdila su da školski knjižničari uočavaju potrebu za postojanjem na mreži, ali i dalje najčešće projiciraju iste tradicionalne usluge fizičke knjižnice na službene mrežne stranice. U ovome se radu ispituju sadržaji službenih mrežnih stranica osnovnoškolskih knjižnica Zagrebačke županije kako bi se utvrdilo jesu li nastupile promjene u pogledu sadržajnosti očekivanih sastavnica te kako bi se ukazalo na mogućnosti poboljšanja.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 50 matičnih osnovnih škola Zagrebačke županije koje bi trebale imati svoje školske knjižnice, a samim time i službene mrežne stranice. Rezultati koji su dobiveni ovim istraživanjem pokazuju postojanje svih ispitivanih sastavnica na mrežnim stranicama školskih knjižnica, a prevladavaju sastavnice virtualnih sadržaja. Međutim, potreban je dodatan rad na strukturi mrežnih stranica jer one još nisu dosegle poželjnu razgranatost.

Iako je uočen napredak u odnosu na prethodna istraživanja analize sadržaja mrežnih stranica, uočava se nedovoljna iskorištenost mogućnosti virtualnog prostora i suradnje, kao i neodgovarajuće razine mrežnih oblikovanja koja su dostupna s obzirom na sadržaj, dizajn, čitljivost i dr. Međutim, ostvareni napredak značajan je za daljnji razvoj mrežnih stranica jer ukazuje da su školski knjižničari na dobrom putu u predstavljanju svojih usluga i rada na prostorima bliskim svojim korisnicima, na mreži.

Ključne riječi: sadržajna analiza, mrežne stranice, osnovnoškolske knjižnice

Overview and content analysis of official primary school library webpages in the Zagreb County

Summary

The development of new technologies led to changes in the functioning of all libraries, including school libraries. The importance of being present in the virtual environment and providing information is very noticeable. Library webpages are being developed which enable their users undisturbed access to information and the use of online services at any given moment, from any location. The content of these webpages is focused on the needs of the users and easy and fast search is one of the users' basic demands.

Research conducted so far determined that school librarians noticed a need for existing on the web, but they mostly just transferred the same traditional services of the physical library to the official webpages. This paper examines the content of library webpages in primary schools in the Zagreb County to determine whether changes ensued in the field of expected page elements and to point out what the possibilities for improvement are.

The research has been conducted on the sample of 50 central primary schools in the Zagreb County which should have their school libraries and hence also the official library webpages.

The results obtained by this research show the existence of all the tested elements on the school library webpages with the virtual content elements being the dominant ones. However, additional work is needed on the structuring of these webpages because they have not yet reached their desirable branching.

Although progress has been noticed in comparison to prior research of library webpage content, the possibilities of virtual space and cooperation have still not been fully used. Also, the design of the webpages has not yet reached its full potential in comparison to the designs available when it comes to content, visual identity, readability etc. However, the achieved progress is significant for further webpage development because it shows that the school librarians are on the right track when it comes to presenting their services and work in spaces close to their users, on the web.

Key words: content analysis, webpages, primary school libraries